

የእምነት እንቅስቃሴ

ከኒው ኤጅ ጋር ሲነጻጸር

«አንድ ጊዜ ሁላችንም አምላክ መሆናችንን ከተገነዘብንና አምላካዊ ባህርይ እንዳለን ከተረዳን በኋላ፣ የሰብአዊ ሕይወት ሙሉ ግላግ በውስጣችን ያለውን አምላካዊነት መልሶ ለመጨበጥ መትጋት ይመስለኛል። በዚህም ፍጹም ፍቅር፣ ፍጹም ጥበብ፣ ፍጹም መረዳት፣ ፍጹም ጉብዝና እንቀዳጃለን። ይህም ሲሆን፣ የኋለኛውን አሮጊ ነገር መልሰን እንፈጥራለን። የምንፈጥረውም ያንኑ አስፈላጊ ነገር አንድነት ማለትም ጉቃት (consciousness) ነው" (ቪርሊ ገልያን - የኒው ኤጅ አራማጅ)።

"እነዚህ እውነቶች ሕይወታችንን ሲቆጣጠሩ፣ መንፈሳዊ ምጡቅ ሰዎች፣ የአጋንንትና የበሽታ ጌቶች ያደርጉናል። ይህም የዝላትና የውድቀት ሁሉ ፍጻሜ ይሆናል። በዚህ ጊዜ ሁሉም ነገር የእኛ ስለሆነ፣ ለእምነት የሚደረግ ትግል አይኖርም። እርሱም በውስጣችን ስለሚሆን፣ ለኃይል የሚቀርብ ጸሎት አይኖርም... በእነዚህ ድንቅ እውነታዎች ብድግ ብለን ሰፍራችንን እንይዛለን። ስንወጣም በእግዚአብሔር እንደተሞሉ ምጡቅ ሰዎች እንኖራለን" (የእምነት እንቅስቃሴ አራማጁ ኪንየን)።

ብዙ ሰዎች "ሰው አምላክ ነው" የሚለውን አሳብ ሲሰሙ ወዲያውኑ አሳቡን ከኒው ኤጅ ጋር ያዛምዱታል። እኔም በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ይህንን ምዕራፍ ያካተትሁት ቀደም ብለን የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎች የሰውን አምላክነት በተመለከተ የሚያነሡአቸውን ነጥቦች የዳሰስን በመሆኑ ነው። አስቀድመን በአንድነት (Identification) ምዕራፍ ውስጥ እንደተመለከትነው፣ የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎች እኛ "ክርስቶስ ነን!" ሲሉ ይናገራሉ።

ትናንሽ አማልክት ነን የሚሉትን ወገኖች ከኒው ኤጅ ጋር በፈረጀበት ንዑስ የመጽሐፉ ክፍል ውስጥ አንድ ጸሐፊ የሚከተሉትን ነጥቦች ነካክቶ ነበር። ሚካኤል የተባለው ይኸው ጸሐፊ ኒው ኤጅ ሁለት ዓይነተኛ ዓላማዎች እንዳሉት ከጠቀሰ በኋላ፣ የትናንሽ አማልክትንም አስተምህሮ ከዚያው አኳያ ይዘግባል።

አምላክነት በተመለከተ የሚያነሡአቸውን ነጥቦች የዳሰስን በመሆኑ ነው። አስቀድመን በአንድነት (Identification) ምዕራፍ ውስጥ እንደተመለከትነው፣ የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎች እኛ "ክርስቶስ ነን!" ሲሉ ይናገራሉ።

ትናንሽ አማልክት ነን የሚሉትን ወገኖች ከኒው ኤጅ ጋር በፈረጀበት ንዑስ የመጽሐፉ ክፍል ውስጥ አንድ ጸሐፊ የሚከተሉትን ነጥቦች ነካክቶ ነበር። ሚካኤል የተባለው ይኸው ጸሐፊ ኒው ኤጅ ሁለት ዓይነተኛ ዓላማዎች እንዳሉት ከጠቀሰ በኋላ፣ የትናንሽ አማልክትንም አስተምህሮ ከዚያው አኳያ ይዘግባል።

"ፖልክም ሁለት ዓይነተኛ ዓላማዎች ያሉት ይመስላል - ግላዊ መለወጥ ማለትም ትናንሽ አማልክት እንደሆንን በመረዳት ወደ ብስለት ማደግና 'ፕላኔትሪ' መለወጥ ማለትም የእግዚአብሔርን መንግሥት በምድር ላይ መመሥረት። ፖልክ እንደሚለው፣ ክርስቲያኖች ከቶውንም እንደ ትናንሽ አማልክት ያላቸውን ስፍራ ያልተገነዘቡ ሲሆን፣ ቤተ ክርስቲያንም ራሷ ዋንኛ የኃይል ምንጭ እንደሆነች አልተረዳችም! ስለሆነም፣ መንግሥቱ ሊገለጥ አይችልም።"

"ፖልክ ሲጽፍ፣ 'እግዚአብሔር ሰውን በምሳሌያችን እንፍጠር ሲል፣ እንደ ትናንሽ አማልክት የፈጠረን ቢሆንም፣ ይህንኑ መረዳት ይሳነናል' ብሏል። እኛ ራሳችንን የምንመለከተው በጣም ትንሽ ኃይል እንዳለን ትናንሽ ሰዎች ነው። እንደዚህ ሰው ትናንሽ አማልክት መሆናችንን እስካልተገነዘብንና በዚያውም አኳያ ተግባራችንን ማከናወን እስካልጀመርን ድረስ፣ የእግዚአብሔርን መንግሥት ልንገልጥ አንችልም።"

ሚካኤል እንዳጤነው፣ በዚሁ የትናንሽ አማልክት አስተማሪና በኒው ኤጅ መካከል አምስት ተመሳሳይነቶች ተስተውለዋል።

ኒው ኤጅ

1. አምላክ ከውስጥህ እንዳለ ተገንዝብ

2. ግንዛቤን በመለወጥ ወደ እውቀት መምጣት

3. የአእምሮን አንድነትና ዓላማን ማግኘት

4. ወደ ግላዊ መለወጥ በሚያድግ መልኩ

ኤርል ፖልክ

1. ትናንሽ አማልክት መሆናችንን ተገንዝብ (ሐገገም በውስጥ ምስክርነቶች እንደተናገሩ ያስታውሱ።)

2. አዳዲስ መገለጦችን በማግኘት ወደ እውቀት መምጣት

3. የእምነትን አንድነትና ዓላማን ማግኘት

4. ወደ ሕያውነት በሚያድግ

ለማንኛውም የእምነት እንቅስቃሴ ከዚሁ የኒው ኤጅ ትምህርት ጋር እንዴት እንደሚመሳሰል ለመመልከት የኪንየን ትምህርት ምንጭ እንደሆነ ቀደም ብለን ከተመለከትንበት አዲስ አሳብ (New Thought) ብንነግ የሚቻል ይመስለኛል። ስለሆነም፣ የአዲስ አሳብ ፍልስፍና በሚያተኩርባቸው ነጥቦች መጀመሩ ጠቃሚ ይሆናል።

- * ቀደምት መነሻዎቹ በሙሉ ውስጣዊ ኃይላት ናቸው። (ውጫዊው እግዚአብሔር በዚህ ላይ እምብዛም ሰፍራ የለውም ማለት ነው።)
- * የጉድለቶችና የሥርዓት- አልበኝነቶች ሁሉ መፍትሔ የሚመጣው ከሜታፊዚክስ ነው።
- * እግዚአብሔር እጅግ የቀረበ፣ በመንፈሱ በእኛ ውስጥ የሚያድር፣ ሁሉን አዋቂ፣ በሁለንተናው መልካም፣ አጽናፈ-ኅለሙን ሁሉ የምላ ነው። ስለሆነም፣ ከፋት በዘለቂታዊ መልኩ በኅሊም ውስጥ ሰፍራ የለውም - የመልካምነትን አለመኖር ስለሚያሳይ።
- * አዲሱ አሳብ በሽታ፣ ድህነትና ማንኛውም ከፋ ነገር የእግዚአብሔር ዕቅድ አካል እንዳልሆነ ያምናል።
- * የእግዚአብሔር ህልውና ልምድ ወደ ሳይንሳዊ ዘዴ ዝቅ እንዳለ፣ በእምነት አንድነት አማካኝነት ከራስ ወዳድነት የፊቀ ሕይወት ስለመኖርም ያትታል።

አንድ ምሁር አዲሱን አሳብ እንዲህ ገልጽታል።

"ይኼ ዓላማና እነዚህ መመሪያዎች የእግዚአብሔርን ቅርበት፣ የሰውን መለኮታዊነት፣ የእግዚአብሔርን ለሰው በተፈለገ ሰፍራ መገኘት፣ የአጽናፈ-ኅለሙን መንፈሳዊ ባሕርይ፣ የኃጢአትን፣ የሰብአዊ ጉድለትንና የበሽታን የተሳሳተ አሳብ ውጤትነት ያገላል። በርካታ የአዲሱ አሳብ ቡድኖች የኢየሱስን አስተማሪነትና ፈዋሽነት በማጉላት፣ መንግሥቱ በሰው ውስጥ እንደሚገኝ ያውጃሉ . . . የአዲሱ አሳብ መሪዎች የሀብት ብልጽግና የአዲሱ አሳብ አንዱ ውጤት እንደሆነ በአጽንኦት ያስተምራሉ። አዲሱ እምነት የኅሊምን አንድ መሆን (ሞኒዝም) ቢያመለክትም፣ በሌላ በኩል ደግሞ ከፍተኛ የሁለትዮሽ (Gnostic Dualism) ባሕርይ ይታይበታል! ይህም ማለት ምንም እንኳ አዲሱ አሳብ ለሁሉም ከፍት ቢሆንም፣ መንፈሳዊ ፈውስና የአእምሮ ብሉም የአካል ብርታት የሚመጣው ግንዛቤው ላላቸውና በአንድ ወቅት ወደ እንቅስቃሴው ለገቡት እንደሆነ ማስተማሩ ነው!" ["New Thought," Encyclopedia Britannica (15th Ed., 1983), Vol. 13, P. 15].

በሌላ በኩል፣ 'ሁሉም አንድ' ነው' የሚለው ዓረፍተ-ነገር አዲሱን አሳብ ከአዲሱ ዘመን (New Age) ጋር እንደሚያዛምደው መመልከቱ ተገቢ ነው። ጉዳዩን ከተከታተሉ በኋላ ጥናታዊ ጽሑፋቸውን ለኅትመት ያበቁት ግለሰብ የሚከተለውን ብለዋል።

መሆን (ዋኒዝም) ቢያመለክትም፡ በሌላ በኩል ደግሞ ከፍተኛ የሁለትዮሽ (Gnostic Dualism) ባሕርይ ይታይበታል፤ ይህም ግለት ምንም እንኳ አዲሱ አሳብ ለሁሉም ከፍት ቢሆንም፡ መንፈሳዊ ፈውስና የአእምሮ ብሉም የአካል ብርታት የሚመጣው ግንዛቤው ላላቸውና በአንድ ወቅት ወደ እንቅስቃሴው ለገቡት እንደሆነ ማስተማሩ ነው። ["New Thought," Encyclopedia Britannica (15th Ed., 1983), Vol. 13, P. 15].

በሌላ በኩል፡ 'ሁሉም አንድ ነው' የሚለው ዓረፍተ-ነገር አዲሱን አሳብ ከአዲሱ ዘመን (New Age) ጋር እንደሚያዛምደው መመልከቱ ተገቢ ነው። ጉዳዩን ከተከታተሉ በኋላ ጥናታዊ ጽሑፋቸውን ለጎትመት ያበቁት ግለሰብ የሚከተለውን ብለዋል።

"ይህ ሁሉም አንድ ነው የሚለው አሳብ ለአዲሱ ዘመን እንቅስቃሴ መሠረት ነው። በመሆኑም፡ በተለያዩ የመገለጫ መንገዶች እንዲንቀሳቀስ ይረዳል - ከሙሉ ቤንነት ወደ አዲሱ ፈዚክስ፡ ከፖለቲካ ወደ ሳይኮሎጂ፡ ከምሥራቃውያን ሃይማኖት ወደ ምትሐት። ለዚህ አሳብ የተሰጠው ሌላው ስም 'ዋኒዝም' የተሰኘ ነው። 'ዋና' ግለት አንድ ግለት ስለሆነ፡ ዋኒዝም ሁሉም ነገር አንድ ነው ተብሎ ይተረጎማል። ሁሉም የተያያዘ፡ እርስ በርሱ የሚደጋገፍና እርስ በርሱ ጣልቃ የሚገባባ ነው። በአጠቃላይ አነጋገር፡ በእግዚአብሔር፡ በሰው፡ በካርትና በድንጋይ መካከል ምንም ልዩነት የለም።

"የአዲሱ ዘመን መለኮታዊ ትምህርት የሆነው ዋኒዝም፡ ከክርስትና እምነት ሙሉ ለሙሉ ይቃረናል። የክርስትናው ዓለም፡ የእግዚአብሔር ፍጥረት ያልተከፋፈለ አንድነት ሳይሆን ይልቁንም የተለያዩ ነገሮች፡ ከሰተቶችና ሰዎችን ያካተተ መሆኑን ያረጋግጣል። በዘፍጥረት ምዕራፍ አንድ፡ እግዚአብሔር የተለያዩ ነገሮችን እንደፈጠረ እናነባለን። እግዚአብሔር ብርሃንን ከጨለማ፡ ቀንን ከሌሊት፡ ምድርን ከሰማይ እንዲሁም የብስን ከባሕር ለይቷል። ከዚያም እንስሳትንና ዕፅዋትን እንደየወገናቸው ፈጥሯል። በመሆኑም፡ ፍጥረት ልዩነት የሌለባቸው ነገሮች የሚገኙበት አንድነት ሳይሆን፡ በርካታ የተለያዩ ነገሮች የሚሰተዋሉበት ነው... " (Unmasking New Age)

ከላይ እንደተመለከትነው፡ ኪንየን የእምነት እንቅስቃሴን ለማዋቀር የተጠቀሙባቸው የአንድ አሳብ፡ የክርስቲያን ሳይንስና ሌሎች ሜታፊዚካል ኑፋቂዎች እርስ በርሳቸው እየተሳሳቡ የኒው ኤጅን ጦርዝ እንደሚነኩ ግልጽ ነው። ይህንን ስንመለከት፡ ሚስተር ቤንሂን ከእምነት እንቅስቃሴ ትምህርት ንስሐ ገብቼ ተመልሻለሁ ባሉበት ወቅት፡ "የእምነት እንቅስቃሴ ኒው ኤጅ ነው!" ሲሉ የሰነዘሩት አሳብ መሠረት እንዳለው እንረዳለን።

"እምነት፡ እምነት፡ እምነት ብቻ። ኢየሱስ የትም ቦታ አይታይም። እምነታችን ሊያርፍ የሚገባው የእምነታችን ጀግሪና ፈጻሚ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ነው። ስለዚህ የእምነት አቋሜ ምን ይሆናል? እምነትን መፈለግ ትጅ ጌታን መሻት እጅምራለሁ። የእምነት ቃል ትምህርት

"የኒውኤጅ ተከታዮች (New Agers) አማልክት እንደሆኑ ይናገራሉ፤ ሞርሞኖችም አማልክት ሊሆኑ እንደሚችሉ ይሰብካሉ፤ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ሳይቀር ብዙ ካሪዝማቲኮች ትናንሽ አማልክት እንደሆኑ በድፍረት በማወጅ ላይ ናቸው። አንዳንዶቹም አማልክት አይደለንም ማለቱ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ሊሆን እንደማይችል ይናገራሉ" በለዋል።

የሞርሞን ቤተ ክርስቲያን የቀድሞው ፕሬዝዳንትና ነቢይ የነበሩት ሎሪንዝ ስኖው፣ "ድሮም እግዚአብሔር እንደ ዛሬው ሰው ነበር፤ ወደፊት ሰው እንደ እግዚአብሔር ሊሆን ይችላል" ሲሉ ባስተማሩት መሠረት፣ ሞርሞኖች አማልክት ለመሆን ይጣጣራሉ።

መጽሐፍ ቅዱሳችን ግን፣ "እግዚአብሔር አንድ አምላክ ነው" ይላል (ዘጸ. 6:4)። በአዲስ ኪዳንም፣ "ከአንዱም በቀር ማንም አምላክ እንደሌለ እናውቃለን" ተብሎ ተጽፎአል (1ኛ ቆሮ. 8:4፤ 1ኛ ተሰ. 1:9)።

የአዲሱ ዘመን (New Age) እንቅስቃሴ አራማጆች "ሁሉም አምላክ ነው" (pantheism) የሚል አመለካከት አላቸው። እነዚህ ሰዎች ስለ እውነታ ሁለት ነገሮችን ያረጋግጣሉ - የእውነት ሁሉ አንድነትና የዚያ አንድነት መለኮትነት! ሁላችንም በውስጣዊ ባህርያችን አንድ ስለሆንንና የሁሉም አካል ስለሆንን፣ አንድ ቀን ወደ እግዚአብሔር ኑባሬ በመመለስ ከሁሉው ጋር እንቀየጣለን።

ለአዲሱ እንቅስቃሴ አራማጆች፣ እግዚአብሔር ለሕዝቡ መልካም ፈቃድና የፍቅር ግንኙነት ያለው ኑባሬያዊ አምላክ ሳይሆን፣ "የኑባሬ ቀጥተኛ አንድነት" (a literal oneness of being) ነው። ማይክል እንዳስተዋሉት፣ በዚህ ምክንያት ነበር የኒው ኤጅ ሺርሊ ማክላይን ከባሕር ዳርቻ ላይ ተጀንነው በመቆም "እኔ እግዚአብሔር ነኝ!" ሲሉ ያለ ፍርሃትና ኃፍረት ያስተጋቡት። እንደ እርሳቸው አባባል፣ የሰው ዘር ትልቁ አላዛኝ ነገር እያንዳንዳችን መለኮትነታችንን መዘንጋታችን ነው።

ወደ እምነት ሥነ-መለኮት ስንመጣ ደግሞ፣ በኃጢአት መውደቅ የሰይጣንን ባህርይ መውረስ፣ ደኅንነት ደግሞ አምላክነት እንደሆነ ይነገረናል። እውነታው ግን፣ ደኅንነት ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ለአዳም ወደታቀደለት ደረጃ ሁሉ የሚታደስበት ሂደት ነው። ደኅንነት ሕይወታችንን የመንፈስ ቅዱስ መኖሪያ ወደ መሆን የሚለውጥ መሆኑ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ቢሆንም፣ በየትኛውም ስፍራ የክርስቶስን ያህል ሥጋ-ለባሽ አማልክት እንደምንሆን አልተነገረንም። ይህ ቀድሞውንም የመጀመሪያዎቹን ሰዎች አዳምና ሔዋንን የጣለ አምላክ የመሆን ምኞት እንጂ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ባለመሆኑ ልንጠነቀቅበት የሚገባን ነው።

ያስተጋቡት። እንደ እርሳቸው አባባል፣ የሰው ዘር ትልቁ አሳዛኝ ነገር እያንዳንዳችን መለኮትነታችንን መዘንጋታችን ነው።

ወደ እምነት ሥነ-መለኮት ስንመጣ ደግሞ፣ በኃጢአት መውደቅ የሰይጣንን ባህርይ መውረስ፣ ደኅንነት ደግሞ አምላክነት እንደሆነ ይነገረናል። እውነታው ግን፣ ደኅንነት ሰው በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን ለአዳም ወደታቀደለት ደረጃ ሁሉ የሚታደለበት ሂደት ነው። ደኅንነት ሕይወታችንን የመንፈስ ቅዱስ መኖሪያ ወደ መሆን የሚለውጥ መሆኑ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ቢሆንም፣ በየትኛውም ስፍራ የክርስቶስን ያህል ሥጋ-ለባሽ አማልክት እንደምንሆን አልተነገረንም። ይህ ቀድሞውንም የመጀመሪያዎቹን ሰዎች አዳምና ሔዋንን የጣለ አምላክ የመሆን ምኞት እንጂ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ባለመሆኑ ልንጠነቀቅበት የሚገባን ነው።

'አማልክት ናችሁ'...

ይሁንና፣ መጽሐፍ ቅዱስ በዮሐንስ ወንጌል 10፡ 34-35 ከመዝሙር (82)፡6 በመጥቀስ፣ እንዲህ ይላል።

"ኢየሱስም እንዲህ ብሎ መለሰላቸው። 'እኔ አማልክት ናችሁ አልሁ' ተብሎ በሕጋችሁ የተጻፈ አይደለም? መጽሐፉ ሊገር አይቻልምና እነዚያን የእግዚአብሔር ቃል የመጣላቸውን አማልክት ካላቸው፣ የእግዚአብሔር ልጅ ሰላልሁ እናንተ አብ የቀደሰውን ወደ ንግሥት የላከውን 'ትሳደባለህ' ትሉታላችሁ?'"

በዚህ ክፍል፣ አይሁዶች ራሱ ኢየሱስ አምላክ እንደሆነ ለመቀበል ተቸግረው እንደነበር እንመለከታለን። ስለሆነም፣ ሰው ሆኖ ሳለ አምላክ ነኝ እንደሚል ሐሰተኛ ቆጥረው ሊወግሩት ድንጋይ አነሡበት። ኢየሱስም ሁልጊዜም እንደሚያደርገው ወደ ብሉይ ኪዳን በማጣቀስ፣ እንኳንስና ራሱ የእግዚአብሔር ልጅ ሆኖ የመጣው ቀርቶ "እነዚያ የእግዚአብሔር ቃል የመጣላቸውም [ሰዎች] "አማልክት" ተብለው እንደተጠሩ ያስረዳል። እነዚህ "አማልክት" የሚል ማዕረግ የተሰጣቸው ሰዎች እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም የሚጠቁሞባቸው ፈራጆች፣ ነቢያትና እንደ ሙሴ ያሉ ሕግ ሰጪዎች ነበሩ።

ለምሳሌ፣ በዘጸአት 21፡6፣ 22፡ ከቁጥር 8 ጀምሮ፣ ወዘተ. . . ይህንኑ እውነት እንመለከታለን። በነዚህ ስፍራዎች "ፈራጆች" ተብለው የተጠቀሱት በአንዳንድ የእንግሊዝኛ መጽሐፍ ቅዱሶች ውስጥ "አማልክት" ተብለዋል።

ሙሴም በዘጸአት 18፡ ከቁጥር 15 ጀምሮ፣ "ሕዝቡ እግዚአብሔርን ለመጠየቅ ወደ እኔ ይመጣሉ፤ ነገርም ቢኖራቸው ወደ እኔ ይመጣሉ፣ በዚህና

ማከናወናቸው እንጂ የዘመኑ ፈላስፎች እንደሚሉት የአምላካዊነት ነባሪ(being) የመጋራታቸው አይደለም።

የመለኮት ባህርይ ተካፋይነት

ሌላው አንዳንድ ካሪዝማቲኮችና የእምነት መምህራን የሚጠቅሱት በ2ኛ ጴጥሮስ 1:4፡ "ስለ ክፉ ምኞች በዓለም ካለው ጥፋት አምልጣችሁ ከመለኮት ባህርይ ተካፋዮች በተሰሩ እንድትሆኑ፤ በእነዚያ ክብርና በጎነት የተከበረና እጅግ ታላቅ የሆነ ተስፋን ስጠን" የሚለው ነው።

ክፍሉ የሚያሳየው የእግዚአብሔር ባህርይ ተካፋዮች እንደምንሆን እንጂ፡ የኑባሬው (being) ተካፋዮች እንደምንሆን አይደለም። ዶክተር ዌርዝቢ "ንቃ" በሚለው መጽሐፋቸው ውስጥ እንደጠቀሱት፡ ጴጥሮስ ባህርይ የሚለውን ቃል የመረጠው ዕድገትን፣ ጠባይን፣ ወዘተ. . . ስለሚያመለክት ነው። ማይክል ዋሪያሪቲ እንደሚሉት፡ ዓለማውያን ኃጢአትን የሚለማመዱት ከተበላሸው ባህርያቸው የተነሣ ነው። ክርስቲያኖች ግን በውስጣቸው የእግዚአብሔር ባህርይ ስላላቸው፤ ኃጢአትን አያደርጉም (1ኛ ዮሐንስ 3:9)።

ማይክል እንደሚሉት፡ ባህርይ የአበላልና የአሠራር ልማድን ይወስናል። ውሻ የራሱንም ትውከት ሳይቀር ይመገባል፤ በግ ግን ለምለም ሣር ይፈልጋል። በተመሳሳይ ሁኔታ፡ የማያምኑ ሰዎች ባህርይ እንደ ሥጋቸው ምኞት ለመኖር ሲፈልግ፡ የክርስቲያኖች ባህርይ ግን እግዚአብሔርን ለማስደሰት ይፈልጋል።

በመሆኑም፡ የክፍሉ መልእክት ክርስቲያኖች በውስጣቸው ከሚኖረው መንፈስ ቅዱስ የተነሣ ያገኙትን መለኮታዊ ባህርይ በማሳደግ እግዚአብሔርን ከማያስደስት መንገድ ርቀው እንዲኖሩ እንጂ፡ በምንም መልኩ ክርስቲያኖች አምላክ ናቸው የሚል አይደለም። ሰው በፈጣሪው ላይ ተደግፎ የሚኖር ፍጡር እንጂ፡ ከቆውንም የዘላለማዊውን አምላክ ስፍራ የሚሻግ ሊሆን አይችልም። "ለብህን እንደ እግዚአብሔር ልብ ብታደርግም አንተ ሰው ነህ እንጂ አምላክ አይደለህም" (ሕዝቅኤል 18:1)።

በመሆኑም፡ ከዚህ በላይ ስለ ሰው አምላክነት ከሚቀርበው ዘገባ፡ ከአዲሱ አላብ ግንዛቤና ከሌሎችም አላቦች ሳቢያ፡ የእምነት እንቅስቃሴ አደገኛ ስፍራ ላይ እንደሚገኝ ልንመለከት እንችላለን። ይሁንና፡ ኒው ኤጅ በርካታ ምንጮች ያሉትና የተደበላለቀ ፍልስፍና በመሆኑ፡ ከአንድ የእምነት ዘርፍ ጋር ለመፈረጅ አዳጋች እንደሚሆን እሙን ነው። ስለሆነም ራሱ ኒው ኤጅ ነው ማለቱ ማግኘት ከሆነ፡ ወደ ኒው ኤጅ የሚያሻግር ድልድይ ነው ማለት ይቻላል።

የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎችም እንደኛው የኒው ኤጅን ትምህርት እንደሚቃወሙ ከጽሑፎቻቸው ለመመልከት ይቻላል። ይህም ሆኖ፡

ከማያስደስት መንገድ ርቀው እንዲኖሩ እንጂ፥ በምንም መልኩ ክርስቲያኖች አምላክ ናቸው የሚል አይደለም። ሰው በፈጣሪው ላይ ተደግፎ የሚኖር ፍጡር እንጂ፥ ከቶውንም የዘላለማዊውን አምላክ ለፍራ የሚሻግ ሊሆን አይችልም። "ለብህን አንደ አግዚአብሔር ልብ ብታደርግም አንተ ሰው ነህ እንጂ አምላክ አይደለህም" (ሕዝቅኤል 18:1)።

በመሆኑም፥ ከዚህ በላይ ስለ ሰው አምላክነት ከሚቀርበው ዘገባ፥ ከአዲሱ አሳብ ግንዛቤና ከሌሎችም አሳቦች ሳቢያ፥ የእምነት እንቅስቃሴ አደገኛ ስፍራ ላይ እንደሚገኝ ልንመለከት እንችላለን። ይሁንና፥ ኒው ኤጅ በርካታ ምንጮች ያሉትና የተደበላለቀ ፍልስፍና በመሆኑ፥ ከአንድ የእምነት ዘርፍ ጋር ለመፈረጅ አዳጋች እንደሚሆን እውን ነው። ስለሆነም ራሱ ኒው ኤጅ ነው ማለቱ ማጋነን ከሆነ፥ ወደ ኒው ኤጅ የሚያሻግር ድልድይ ነው ማለት ይቻላል።

የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎችም እንደኛው የኒው ኤጅን ትምህርት እንደሚቃወሙ ከጽሑፎቻቸው ለመመልከት ይቻላል። ይህም ሆኖ፥ ሳያውቁም ይሁን አውቀው ከሚነቅፉት ኒው ኤጅ ጋር ትከሻ ለትከሻ ሲጋፉ ይታያል። ስለሆነም፥ በዚህ አካሄዳቸው በሁሉም መልኩ ዓለምን ለመቆጣጠር ለሚጣደፈው ኒው ኤጅ በር መከፈታቸው እውን ነው። እናም የእምነት እንቅስቃሴ አስተማሪዎች የመሰናከያ ዓለት ላለመሆን እንዲጠነቀቁና ሕዝብ ክርስቲያንም የሚሰማውን አዲስ ትምህርት ከመቀበሉ በፊት ከጌታ ቃል ጋር በጥብቅ እንዲያመሳክር ለማሳሰብ እሻለሁ። አዲስ ስለ መሰለን ብቻ መከተሉ ተገቢ አይሆንምና።

"አሮጌው ሁሉ ወርቅ ላይሆን ይቸላል፤ አዲስ ስለሆነም እውነት ሊሆን አይችልም።"

የእምነት እንቅስቃሴና

የሳቅ ሪቫይሽል

"... በዚያን ምሽት በአዳራሹ ሁሉ የመንፈስ ቅዱስ ሳቅ አስተጋባ፤ እኔና ገልዴ (ባለቤታቸው) ከዚህ በፊት ታይቶ በማይታወቅ ሁኔታ በመንፈስ ቅዱስ ሐሴት አደረግን። ሳቱ ከውስጣችን ዝም ብሎ ፈለቀና በአዲስ ጥንካሬ ሞላን። ሸክማችን ሁሉ ከላያችን ላይ የተነሣ ይመስል በደመና ላይ እንደሚራመድ ሰው ሆነን ከአዳራሹ ወጣን።" (ዶናልድ ፒርሰን ለዎርድ አፍ ፊደዝ መጽሔት ፌብሯሪ 1996 እትም ከሰጡት ምስክርነት የተቀነጨበ።)

ጋዜጠኛው ሮበርት ሑፍም ለቶሮንቶ ላይፍ መጽሔት ባቀረበው ዘገባ የሚከተለውን አትቷል።

"ከአጠገቤ የተቀመጠው ሰውዬ ልክ እንደ ቶሰለ አንበሳ ያንራ ጀመር። ከእርሱ አጠገብ የተቀመጠችው ሴት እጅግ በመንቀጥቀጥ እጆቿ ፈቷን ይጠፈጥፋ ገባ። ሰዎች ወንበሮችን እያመነቃቀሩ ከወለሉ ላይ ይዘረገፋሉ። እንደ ተኩላም እንደ አህያም እያደረጋቸው መጮሃቸውን ቀጠሉ፤ ከመዘቃ መሣሪያዎቹ አጠገብ የቆመው አንድ ወጣት ደግሞ እንደ ዶር አስካካ። የለቅለው ነገር አይነሣ! ሰዎች እንዲህ አምርረው ሲያለቅሱ አይቺ አላውቅም። በሕይወት ዘመናቸው ሁሉ ያጋጠማቸው አሳዛኝ ነገር ሁሉ የታወሳቸው ይመስል ክፉኛ አለቀሱ..."

እንደሚታወቀው፤ ይህ ቅዱስ ሳቅ "ቶሮንቶ ብለስንግ" ከተባለው እንቅስቃሴ ጋር የተያያዘ ሲሆን፤ የእንቅስቃሴው ዋነኛ አራማጆችም ጆን ዊምበርና በ1987 ከደቡብ አፍሪካ ወደ አሜሪካ የተጓዘው ሮድኒ ሆዎርድ ብሮውን ናቸው። ምናልባትም አንባቢዎቹ፤ "ታዲያ ይህንን ከእምነት እንቅስቃሴ ጋር ምን አዛመደው?" የሚል ጥያቄ ሊፈጠርባቸው ይችላል። እኔም ለዚህ ዓይነቱ ጥያቄ በክፊል ምላሽ ለመስጠት በማሰብ ነበር የእምነት እንቅስቃሴ መጽሔት "ዎርድ አፍ ፊደዝ" ስለ ቅዱስ ሳቅ የዘገበውን በመጥቀስ ምዕራፉን የጀመርሁት። የእምነት እንቅስቃሴ አባላትና ካሪዝማቲኮች ከሚለማመዱቸው ነገሮች አንዱ ስለሆነ፤ አጠር አድርገን እንመለከታለን።

በክርስትና የካሪዝማቲክ እንቅስቃሴ

"ካሪዝማ" የእንግሊዝኛ ቃል ሲሆን፤ እንደ ፖለቲካዊ ካድሬ ወይም ሹም ሰዎችን መማሪክ የሚችል ሰብእና ያለውን ግለሰብ ያመለክታል። በግሪክ

እንደሚታወቀው፡ ይህ ቅዱስ ሳቅ "ቶሮንቶ ብለስንግ" ከተባለው እንቅስቃሴ ጋር የተያያዘ ሲሆን፡ የእንቅስቃሴው ዋና አራማጆችም ጆን ዊምበርና በ1987 ከደቡብ አፍሪካ ወደ አሜሪካ የተጓዘው ሮድኒ ሆዎርድ ብሮውን ናቸው። ምናልባትም አንባቢዎቹ፡ "ታዲያ ይህንን ከእምነት እንቅስቃሴ ጋር ምን አዛመደው?" የሚል ጥያቄ ሊፈጠርባቸው ይችላል። እኔም ለዚህ ዓይነቱ ጥያቄ በከፊል ምላሽ ለመስጠት በማለብ ነበር የእምነት እንቅስቃሴ መጽሔት "ዎርድ ኦፍ ፌይዝ" ስለ ቅዱስ ሳቅ የዘገበውን በመጥቀስ ምዕራፉን የጀመርሁት። የእምነት እንቅስቃሴ አባላትና ካሪዝማቲኮች ከሚለማመዱቸው ነገሮች አንዱ ስለሆነ፡ አጠር አድርገን እንመለከታለን።

በክርስትና የካሪዝማቲክ እንቅስቃሴ

"ካሪዝማ" የእንግሊዝኛ ቃል ሲሆን፡ እንደ ፖለቲካዊ ካድሬ ወይም ሹም ሰዎችን መማረክ የሚችል ሰብእና ያለውን ግለሰብ ያመለክታል። በግሪክ ቋንቋም በአዲስ ኪዳን ውስጥ በብዙ ስፍራዎች ተጽፎ የሚገኝ ሲሆን፡ ዶ/ር ፒተር ኮትሬል እንደሚሉት ካሪዝማቲኮች እውቀታቸውን ሳይሆን ልምምዳቸውን ለማጉላት ሲሉ አዘውትረው ይጠቀሙበታል። ከዘመናዊ የካሪዝማቲክ ቡድኖች የመጀመሪያው ፔንተኮስታል እንቅስቃሴ ሲሆን፡ የተጀመረውም በ1901 በቶፕካም ካንሳስ ነበር። የእንቅስቃሴው መሪ ሲኤፍ ፔርሃም የተባለ የሜተዲስት አገልጋይ ሲሆን፡ የመንፈስ ቅዱስን ጥምቀት አግኝቶ በልሳን መናገር እንደጀመረ ገልጿል። በአሱሳ ጎዳና ይካሄድ የነበረው የመነቃቃት ልምምድ ለእንቅስቃሴው ዝና በማትረፉ፡ የፔንተኮስታል ቤተ ክርስቲያን ልትስፋፋ ችላለች።

በ1960 ዓ.ም. እንቅስቃሴው አዲስ አቅጣጫ ይይዝ ጀመር። በዚህ ጊዜ በአሜሪካ አገር ኤጲስ ቆጶሳዊ አገልጋይ የሆኑት ዲ. ቤነት ይህንኑ የመንፈስ ቅዱስ ጥምቀትና በልሳን የመናገር ልምምድ እንዳገኙ ተናገሩ። ልምምዱ ወደ ሌሎች ወንጌል አማኝ አብያተ ክርስቲያናት በመስፋፋቱ ኒው-ፔንተኮስታሎች ወይም ካሪዝማቲኮች ተብለው ይጠሩ ጀመር። በቀጣዩ ዓመት የተጀመረው የሙሉ ወንጌል የነጋዴዎች ኅብረት ካሪዝማቲክ ንድፈ-አሳቦችንና ልምምዶችን በዓለም ሁሉ ለማዳረስ ዐቀደ።

ይሁንና፡ በ1979 ዓ.ም. በደቡብ አፍሪካ የተጀመረው የቶሮንቶ ብለስንግ እነዚህን እንቅስቃሴዎች ጋር ይዛል። ከላይ እንደተገለጸው የእንቅስቃሴው መሥራች ሆዎርድ-ሮድኒ የተባለ የአሥራ ሰባት ዓመት ወጣት ነበር። በ1980 ዓ.ም. የመጀመሪያው በመንፈስ መታረድ ተከሰተ፤ ከአሥር ዓመታት በኋላ ወጣቱ ወደ አሜሪካ ተጓዘ። በዚህ ወጣት አገልግሎት ውስጥ ሰዎች በልሳን መናገር፡ በመንፈስ መታረድ፡ ከመሬት ጋር መጣበቅ፡ ከቁጥጥር ውጭ የሆነ ሳቅ መሳቅና መንቀጥቀጥ የመሳሰሉትን ሁኔታዎች ያሳዩ ነበር።

በ1990 ሮድኒ የቤንሂን ቤተ ክርስቲያን ወደምትገኝበት ወደ ኦርላንዶ፡ ፍሎሪዳ ተጋበዘ። እዚያም ተመሳሳይ ሁኔታዎች ይካሄዱ ጀመር። ከዚያ በኋላ በብልጽግና ሰባኪነታቸው የታወቁት ኬነት ኮፕላንድና አራል ሮበርትስ

ነኝ።" ወይም "አይደለሁም!" ብሎ መመለስ ሲቻል፤ ራሴን የአንድ ካምፕ ወይም ፈርጅ አካል አድርጌ አልመለከትም ማለቱ ከእውነት ጋር ለመፋጠጥ መሸሹን ያሳየናል።

ሆነም ቀረ የቶሮንቶውን ብለሲንግ የሚተቹ ጸሐፊዎች ሮድኒ ከእምነት እንቅስቃሴ ጋር ዝምድና እንዳለው ይናገራሉ። ከዚህም ከፍ ብሎ ከእነ ኪነት ሐገን ጋር የነበረው ጠንካራ ግንኙነት መገለጹ የቶሮንቶውን ብለሲንግ ከእምነት እንቅስቃሴ ጋር የሚያወዳጅ ነው። ለምሳሌ፤ አላን ሞሪሰን በደቡብ አፍሪካ ከሚገኘው የራማ ቤተ ክርስቲያን ጀምሮ የኪነት ሐገንንና የኪንየንን አሳቦች እንደያዘ ገልጧል። ሞሪሰን ሲጽፍ፤ "ተገኘበት ከሚባለው ጥቅም ባሻገር፤ የቶሮንቶው ብለሲንግ ከነዚያ ጽልመታም መንፈሳዊ ምንጮች እንደ ተቀዳ ይታወቃል" ብሏል።

የቶሮንቶ ብለሲንግ ስብሰባዎች ምን ይመስላሉ?

በዚህ በካናዳ አገር ቶሮንቶ ከተማ በተጀመረው 'የላቅ ሪቫይቫል' ውስጥ እንደ ስብሰባው መሪና እንደ ተሳታፊዎቹ የተለያዩ ትእይንቶች እንደሚስተዋሉ ቢታመንም፤ እዚያው ቶሮንቶ የአንታሪዮ ቲዎሎጂካል ሰሚናር ፐሮፌሰር የሆኑት ጄምስ በቪርሊ አራት ዋና ዋና ድርጊቶች እንደሚፈጸሙ በመጽሐፋቸው ውስጥ ጠቅሰዋል።

1. ስብሰባው የሚጀመረው ለአንድ ሰዓት ወይም ከዚያ በላይ በሚቆይ የጉባኤ መዝሙር ነው። ይኸው የምስጋናና የአምልኮ ጊዜ የሚመራው ጆርጂ ሲኖት በተባለ ግለሰብ ኃላፊነት ሥር በሚሠራ የመዘምራን ቡድን ነው። በዚህ ጊዜ ተጋባዥ ዘማሪዎች እንደ ሁኔታው ሊቀርብ ይችላል። በዚህ ወቅት የተለያዩ ክስተቶች ወይም የላቅና የስሜታዊነት ሁኔታዎች ሊስተዋሉ ይችላሉ። በመቶ የሚቆጠሩ ሰዎች እጆቻቸውን ወደ ሰማይ ለምስጋና ሲዘረጉ፤ ሌሎች ደግሞ ዳንሳቸውን ያስነካሉ። ቅዱስ ላቅ ወይም ከዚህ በላይ እንግዳ የሆኑ ክስተቶች ማለትም እንደ መንቀጥቀጥ፤ እንደ አንበሳ ማገራት ወይም ከፍተኛ ጩኸት የመሳሰሉ ነገሮች ሊታዩ ይችላሉ።

2. ቀጣዩ የምስክርነት ጊዜ ይሆናል። ጆን ኤርነት ወይም ሌሎች የቪንየርድ መሪዎች ሰዎች ወደ ምስባኩ መጥተው እግዚአብሔር በሕይወታቸው ስላደረገው ነገር እንዲናገሩ ይጋብዛሉ። እነዚህ ተጋባዦች አስደናቂ የተሐድሱ፤ የፈውስ ወይም የመለወጥ ታሪክ ስለሚናገሩ፤ ይህ የምስክርነት ጊዜ ባብዛኛው በጣም አስገራሚ ሆኖ ይታያል። ሰዎቹ ምስክርነታቸውን በሚሰጡበት ጊዜ አንዳንድ ምልክቶችን የሚያሳዩ ሲሆኑ፤ ብዙውን ጊዜ በምስክርነታቸው ፍጻሜ ላይ ተጨማሪ መንፈስ ቅዱስ ይፈልጉ እንደሆነ ይጠየቃሉ። በዚህም ጊዜ የእንቅስቃሴው መሪዎች ለግለሰቡ ይጻፋሉበትና "በመንፈስ ይታረዳል።" (ይህ በመንፈስ መታረድ የሚባለው ቀደም ሲል ሐገን ሚስታቸውና የሌላ መጋቢ ሚስት

ቅዱስ ሳቅ ወይም ከዚህ በላይ እንግዳ የሆኑ ክስተቶች ማለትም እንደ መንቀጥቀጥ፣ እንደ አንበሳ ማንፊት ወይም ከፍተኛ ጩኸት የመሳሰሉ ነገሮች ሊታዩ ይችላሉ።

2. ቀጣዩ የምስክርነት ጊዜ ይሆናል። ጆን ኤርነት ወይም ሌሎች የቪንየርድ መሪዎች ሰዎች ወደ ምስባኩ መጥተው እግዚአብሔር በሕይወታቸው ሰላደረገው ነገር እንዲናገሩ ይጋበዛሉ። እነዚህ ተጋባዦች አስደናቂ የተሐድሱ፣ የፈውስ ወይም የመለወጥ ታሪክ ስለሚናገሩ፣ ይህ የምስክርነት ጊዜ ባብዛኛው በጣም አስገራሚ ሆኖ ይታያል። ሰዎቹ ምስክርነታቸውን በሚሰጡበት ጊዜ አንዳንድ ምልክቶችን የሚያሳዩ ሲሆኑ፣ ብዙውን ጊዜ በምስክርነታቸው ፍጻሜ ላይ ተጨማሪ መንፈስ ቅዱስ ይፈልጉ እንደሆነ ይጠየቃሉ። በዚህም ጊዜ የእንቅስቃሴው መሪዎች ለግለሰቡ ይጸልዩለትና "በመንፈስ ይታረዳል።" (ይህ በመንፈስ መታረድ የሚባለው ቀደም ሲል ሐገን ሚስታቸውና የሌላ መጋቢ ሚስት አገልግሎታቸው ከእግዚአብሔር እንደሆነ እስኪያምኑ ድረስ ከወለሉ ላይ ራሳቸውን ስተው እንዲቆዩ አድርጌአለሁ ያሉት ግዴታ ነው።)

3. ሦስተኛው ክፍለ-ጊዜ የሚሰጠው ለሰብከት ሲሆን፣ ይህም ከሃያ ደቂቃ እስከ አንድ ሰዓት የሚወስድ ይሆናል። በእንቅስቃሴው የመጀመሪያው ዓመት አምስት ጊዜያት ሰብከቱ ከመቅጽበት የተገታ ሲሆን፣ ሌሎች ሁለት ጊዜያት ምንም ሰብከት አልነበረም። ሁልጊዜም ባይሆን፣ ሰብከቱ በቅዱስ ሳቅ የሚታጀብባቸው ጊዜያት አሉ። ምንም እንኳን የመልእክቱ ጥሬት እንደ ሰባኪው የሚለያይ ቢሆንም፣ ብዙውን ጊዜ የሚያተኩሩት በእንቅስቃሴያቸውና ከዚያ ጋር በተያያዙ ታሪኮች፣ ብሎም እንቅስቃሴው በሌሎች የዓለም ክፍሎች እንደ ምን እየተዛመተ እንዳለ በሚቀርቡ ዘገባዎች ላይ ነው።

4. ከዚህ በላይ የተገለጹት የአምልኮው ክፍሎች ባብዛኛው ለሁለት ሰዓታት ያህል የሚከናወኑ ናቸው። ከሰብሰባው ፍጻሜ ላይ የደኅንነት ጥሪ የሚቀርብ ሲሆን፣ እዚያ የተገኙትም ሁሉ የመንፈስ ቅዱስን ተሐድሶ እንዲለማመዱ ይጋበዛሉ። በዚህ ጊዜ ሰዎች የአገልግሎት ጊዜ ለመቀበል ወደ ምስባኩ እንዲመጡ ይጋበዛሉ። አንዳንዶች ከአገልጋዮች ቅባትና ጸሎት ለማግኘት ወደ ሌላ ክፍል እንዲሄዱ ይጠየቃሉ። ብዙውን ጊዜ ይኼኛው የምሽት ሰብሰባ ክፍል ከሁሉም የበለጠ ጊዜ ይወስዳል። ባመዛኙ ከምሽቱ አፊት ሰዓት ላይ ይጀምርና እስከ ስምንት ወይም አሥር ሰዓት ድረስ ይዘልቃል፤ ባብዛኛው ግን ከ6:30 እስከ 7:00 ሰዓት ባለው ጊዜ ያልቃል።

በዚሁ ሰብሰባ ላይ የአገልጋይነት ባጅ ወይም ምልክት ያላደረጉ ሰዎች ለሌሎች እንዲጸልዩ አይፈቀድላቸውም። ይህም የሆነው የእንቅስቃሴው መሪዎች አንዳንድ ጸሎቶች ትክክል እንዳልሆኑና የውሸት ትንቢቶችም እንደሚነገሩ በመግለጻቸው ነው። ጠንቋዮች እነዚሁኑ የምሽት ሰብሰባዎች እየተጻናወቱ እንዳሉ የሚገልጹ ሰዎችም ነበሩ።

"በሌላ ጊዜ በዚያው ረዥም ሰላፍ ውስጥ ለመቆምና ከጆን ኤርነት የጸሎት ድጋፍ ለማግኘት ፈለግሁ... መንፈስ ቅዱስ በሕይወቴ ውስጥ የፈቀደውን ሁሉ እንዲያደርግ ጠየቅሁ። ጆን እጆቼን በእኔ ላይ በሚነ ጊዜ የተሰማኝ ልዩ ስሜትም ሆነ የተከሰተ ነገር አልነበረም። ከአጠገቤ የነበረች አንዲት ሴት በመንፈስ የታረደች ስትሆን፣ እጇን ዘርግታ ከንዴን ያዘች። እኔ ምናልባት የወንድ ጓደኞቼ የያዙኝ ሲመስለኝ፣ የሴትየዋ እንደዚህ መሆን አስደመመኝ።"

ከወለል ላይ የተኛች ሴት የወንድን ከንድ ይዛ ሲታይ፣ ለሌላው የሚያስተላልፈው መልእክት ነበር ግለሰቡን ያስጋቸው።

ዶክተር ጀምስ እንደገለጹት፣ አንድ የጋዜጠኞች ቡድን ለአውሮፓውያን ቴሌቪዥን ዘገባ እያዘጋጀ ነበር። ጋዜጠኞቹ ቃለ-ምልልስ ካደረጉላቸው ሰዎች መካከል አንዱ፣ የቶሮንቶውን ብለሲንግ የሚደግፍ አንድ የሥነ-ልቦና ምሁር ይገኝ ነበር። ይህ ሰው ከዚህ ስብሰባ ተካፋዮች አሉታዊ ስሜታዊም ሆነ ሥነ-ልቦናዊ አመለካከት ይዞ የሚመጣ ሰው እንደሌለ ገልጧል። እንደ እውነቱ ከሆነ ግን በዚህ ስብሰባ አሉታዊ ገጽታዎች ያዘኑና የቆሰሉ ሰዎች በርካታ ናቸው። አንድ የስብሰባው ተካፋይ እንደተናገሩት፣ ልክ እንደ ውሻ የሚልከሰክሰም ሰው አጋጥሟቸዋል። ይህም ብቻ አይደለም ሰውየው አንድ እግሩን ብድግ አድርጎና አጆቹን ወደ መሽጊያው ልኩ፣ ሽንቱን ለማፍሰስ የተዘጋጀ ይመስል ነበር።

የሳቅ ሪቫይባል መሥራች ከሆኑት አንዱ ይህንኑ እንደ ውሻና አንበሳ ስለ መጮህ አስመልክቶ ሲናገር፣ "በመጀመሪያ ደረጃ በስብሰባዎቻችን ምንም ዓይነት የውሻ ወይም የአንበሳ ጩኸት አናሰማም። ልክ እንደ ውሻ የምትጮህ ከሆነ፣ የውሻ ምግብ እንስጥሃለን። እንደ አንበሳ የምታገላ ከሆነ፣ አንበሶች ወደሚጠበቁበት ዙ እንልክሃለን። እንደ ዶሮ ብታስካካ ደግሞ፣ ጥሬጥሬ እንበትንልሃለን። ይህን ያልሁት ሰዎች ስብሰባ የራሱ ሥርዓት እንዳለው እንዲገነዘቡ ነው" ብሏል።

"እንደ አንበሳ መጮህ ትንቢታዊ ምልክት ነው የምትሉትስ ጉዳይ?" ተብሎ ሲጠየቅ እንዲህ ነበር ያለው።

"አንድ ጊዜ ጓደኛዬ እያገለገለ ሳለ አንድ ሰው እንደ አንበሳ እያገሳ መጥቶ፣ 'እኔ የይሁዳ አንበሳ ነኝ' አለ። ጓደኛዬም ቀና ብሎ ከተመለከተው በኋላ፣ 'መልካም፣ እኔ ደግሞ አንበሳን እየገራሁ አስለምዳለሁ። አርፈህ ቁጭ በል! ብሎታል። ይሁንና፣ በቶሮንቶ እየተደረገ ሰላለው ነገር ደስተኛ ስለሆንሁ፣ በዚህ ጉዳይ ከቶሮንቶዎች ጋር ለመጨቃጫት አልፈልግም።"

ሮድኒ ያላስተዋለው ግን እውነተኛውን ነገር መፈለግና ከሁሉም ሰው ጋር ተስማምቶ መኖር እንደማይቻል ነው። እውነትን የምንወድ ከሆነ፣ የእውነት ጠላቶች የሚያደርሱብንን ጥቃት መፍራቱ እርባና የለውም!

ስብከቱ ለምን በቅዱስ ሳቅ እንዲታፈን እንደሚፈቅድ በተጠየቀበት ወቅት፣ ሮድኒ ጴጥሮስ ቃሉን ሲናገር መንፈስ ቅዱስ እንደ ወረደ የሚያስረዳውን

"እንደ አንበሳ መጮህ ትንቢታዊ ምልክት ነው የምትሉትስ ጉዳይ?" ተብሎ ሲጠየቅ እንዲህ ነበር ያለው።

"አንድ ጊዜ ባደኛዬ እያገለገለ ሳለ አንድ ሰው እንደ አንበሳ እያገሳ መጥቶ፣ 'እኔ የይሁዳ አንበሳ ነኝ' አለ። ባደኛዬም ቀና ብሎ ከተመለከተው በኋላ፣ 'መልካም፣ እኔ ደግሞ አንበሳን እየገራሁ አስለምዳለሁ። አርፈህ ቁጭ በል! ብሎታል። ይሁንና፣ በተሮንቶ እየተደረገ ስላለው ነገር ደስተኛ ስለሆንሁ፣ በዚህ ጉዳይ ከተሮንቶዎች ጋር ለመጨቃጨቅ አልፈልግም።"

ሮድኒ ያላስተዋለው ግን እውነተኛውን ነገር መፈለግና ከሁሉም ሰው ጋር ተስማምቶ መኖር እንደማይቻል ነው። እውነትን የምንወድ ከሆነ፣ የእውነት ጠላቶች የሚያደርሱብንን ጥቃት መፍራቱ እርባና የለውም!

ስብከቱ ለምን በቅዱስ ሳቅ እንዲታፈን እንደሚፈቅድ በተጠየቀበት ወቅት፣ ሮድኒ ጴጥሮስ ቃሉን ሲናገር መንፈስ ቅዱስ እንደ ወረደ የሚያስረዳውን የሐዋርያት ሥራ 10:44ን ክፍል በመጥቀስ፣ የርሱም ጉዳይ ከዚያ አንጻር መታየት እንዳለበት ይገልጻል።

በአዲስ አበባችንም ይህንኑ ልምድ የሚከተሉ ሰዎች የሚያስገኙት ሁከቶች እንዲያሰናድዱ በአዳራሹ ውስጥ ያለውን፣ ከቤቱ የተቀመጠውን የአካባቢውን ሰው የሚያስጥንቁ እንደሆነ ነዋሪዎቹን በመጠየቅ ልረዳ ችያለሁ። የእምነቱ ተከታዮች የሚያስሙትን ያልተለመደ ድምፅ ለመለየት የተቸገሩት አንዲት የአካባቢው የቤት እመቤት፣ "ይኼ ሰው ነው ወይስ ጅብ?" ቢሉ መደመጣቸውን ከአንዲት ወጣት ምስክርነት ልረዳ ችያለሁ።

እንደ ሐና የልባችንን ለአምላካችን በዝግታ መናገር ስንችል፣ በጩኸታችን ብዛት የአምላክን ክንድ የምንቀሰቅስ ይመስል የአካባቢውን ጸጥታ ማደፍረሱ ተገቢ አይመስለንም። የምንጸልየው የኢየሱስ ክርስቶስ አባትና አምላክ ለሆነው እግዚአብሔር ከሆነ፣ ገና ሳንናገር የልባችንን እንደሚያውቅ ልብ ልንል ያሻል። አሰፋ ደስታና ፍስሐ በየነም እንደሚከተለው ተመሳሳይ ገጠመኝ አውግተዋል።

"የተለያዩ ዓይነት ሰዎች ተገኝተዋል። ሥርዓትና ሕግ መንፈሳዊነት አይደለም ማለታቸውን ገና ከአለባበሳቸው ለማወቅ ጊዜ አልወሰደብኝም። የፀጉር አቆራረጣቸው በፈለጉት መንገድ የተዘበራረቀ ነበር። ከዚህ በፊት ስለነዚህ ሰዎች የሰማሁትንና ያነበብሁትን አስታወስሁ። ማየት ማመን ነውና ከዓይኔ ሌላ እማኝ አላሰፈለገኝም። ጉባኤው በከፍተኛ ትርምስ ተሞልቷል። ስፖርታዊ የአካል እንቅስቃሴ የሚያሳዩ ይመስል ከአንዱ ወንበር ወደ ሌላው የሚዘሉት ብዙዎች ናቸው። መድረኩ ላይ የሚታየውም የዘፈን ትርዒት ነው የሚመስለው። አዳራሹ የፅብቂታ ትርዒት የሚታይበት ቢመስልም አልፎ አልፎ መጽሐፍ ቅዱስ የያዙና ከዚህ በፊት የማውቃቸው ሰዎችም ነበሩ። የጆሮ ታምቡር በሚበጥስ አስፈሪና አስደንጋጭ ድምፅ ጉባኤው 'ኦ...ኦ...ኦ...የ...ይ' ብሎ ሲጮኽ መሪው በማጫብጫብ አስቆመና መጽሐፍ ቅዱሱን ከፍቶ፣ 'እግዚአብሔር ከተማይቱን ሰጥቷችኋልና ጩኸ' (ኢያሱ 6:16) የሚለውን አነበበ። ቶጩቱና ጩኸቱ ቀጠለ።

ልብንና ኩላሊትን የሚያውቅ አምላክ ብቻ ነው። ጥያቄዬ ለእግዚአብሔር ክብር የገድ በዘመናዊው የሬጌ ስልት መደነስ አለብን ወይ ነው? ባህላዊው ሽብሸባችንን እግዚአብሔር አይወደውም ይሆን?

የወንጌል ስርጭት የተጠበቀውን ያህል እንዳይሮጥ ከተዘላከሉት ነገሮች መካከል አንዱና ምናልባትም ጥናው የወንጌል ስርጭት መዝሙሮችን ምዕራባዊውን ስልት የሚከተሉና ዘፈን የሚመስሉ መሆናቸው ነው። ይህም ከበገናና ከክብር በቀር ሌላው የሙዚቃ መሣሪያ ሁሉ ኃጢአት ለሚመስላቸው ወገኖች የወንጌሉን ተቀባይነት በእጅጉ ይጎዳዋል። ከብዙዎች አስተያየት እንደምሰማው፤ የዘማሪ ደረጃ ከበደን ተቀባይነት ከፍ ካደረጉት ነገሮች መካከል በዘመናዊ መሣሪያዎች ብቻ ሳይሆን እንደ ማሲንቆና ጸናጽል በመሳሰሉ ባህላዊ መሣሪያዎች መገልገሉ ነው።

ለእኛም እንደ ኢትዮጵያ ክርስቲያኖች የሚያስፈልገን ሽብሸባ እንደሆነ እንጂ 'ዳንስ' ሊሆን አይገባም። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን (እርቶዶክስ) በባለም ከምትታወቅባቸው ትውፊቶች አንዱ የራሷ የሆነ አገራዊ ዝማሪ ያላት መሆኑ ነው። ይህም ብዙዎቻችን የምንወደው ያሬዳዊ ዝማሪ ነው። ያሬዳዊ ዝማሪ ለብዙ የኢትዮጵያ ሕዝብ ጆሮ የሚሰጠው ምልክት ቀውስ፤ ዳንስ፤ ወይም ጭፈራ ሳይሆን አምልኮ ነው። ብዙዎቻችን የበገናን ስንትርትር ዜማ ስንሰማ ልባችን ይቀልጣል። እንግዲያው፤ እግዚአብሔር በባህላችን ውስጥ ባስቀመጠው በዚህ መልካም ነገር ተጠቅመን ለማገልገልና ለማጎዳቱ ብንሞክር መልካም ይመስለኛል - ቀናነት ካለን!

የሳቅ ሪቫይቫል አወዛጋቢ ገጽታዎች

ይህንኑ እንቅስቃሴ አስመልክተው አንድ ግለሰብ ሲጽፉ፤ "ወንዶችና ሴቶች በአንድነት ከወለሉ ላይ ተነጥፈው ሲንጫፉ፤ ሲጫወጡም፤ ቅዱስ ሳቅ ሲስቁና ሲነካኩ ይታያችሁ!" ብለዋል። እንደ እርሳቸው ምስክርነት፤ የሳቅ ሪቫይቫል አገልጋዮችም ሳይቀሩ ተቃቅፈውና ተደጋግፈው ይታያሉ። እንዲያውም፤ የሳቅ ሪቫይቫል ተሳታፊዎች እንዲህ ዓይነቱን ከሰው ጋር መደጋገፍ ችላ እንዳይሉ መሪዎቹ ይናገራሉ። ለዚህ ዶክተር ጆምስ የሚጠቅሱት ምሳሌ አላቸው።

"ለምሳሌ፤ ራብዲ ክላርክ 'እሳቱን ያዙ' በተባለው ኮንፍረንስ ላይ ቅባቱ በሚመጣበት ጊዜ ሰዎቹ የሚይዙት ሰው እንዳላቸው ማረጋገጥ እንደሚገባቸው ገልጾአል። ለዚህም አባባሉ በአስረጅነት ያቀረባት ይህንኑ ትእዛዝ የጣሰቸውን የአንዲት የፍሎሪዳ ቤት ታሪክ ነበር። መንፈስ ቅዱስ በእርሷ ላይ በወረረ ጊዜ ወደ ጓላ በመወድቋ፤ ጭንቅላቷ ከገድግዳ ጋር ተላተመ፤ ከዚያም ለአንድ ሳምንት ሆስፒታል ተኛቸ።"

ዶክተሩ ይህንን ታሪክ ከጻፉ በኋላ፤ "እውን ይህ የእግዚአብሔር ሥራ ነው ሊባል ነው? ይህ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው?" ሲሉ ጠይቀዋል። ለመሆኑ

እንዲያውም፡ የሳቅ ሪቫይቫል ተሳታፊዎች እንዲህ ዓይነቱን ከሰው ጋር መደጋገፍ ችላ እንዳይሉ መሪዎቹ ይናገራሉ። ለዚህ ዶክተር ጄምስ የሚጠቅሱት ምሳሌ አላቸው።

"ለምሳሌ፡ ራብዲ ክላርክ 'እሳቱን ያዙ' በተባለው ኮንፍረንስ ላይ ቅባቱ በሚመጣበት ጊዜ ሰዎቹ የሚይዙት ሰው እንዳላቸው ማረጋገጥ እንደሚገባቸው ገልጽአል። ለዚህም አባባሉ በአስረጅነት ያቀረባት ይህንኑ ትእዛዝ የጣለችውን የአንዲት የፍሎሪዳ ሴት ታሪክ ነበር። መንፈስ ቅዱስ በእርሷ ላይ በወረደ ጊዜ ወደ ጓላ በመወድድ፡ ቋንቋላቷ ከግድግዳ ጋር ተላተመ! ከዚያም ለአንድ ሳምንት ሆስፒታል ተኛቸ።"

ዶክተሩ ይህንን ታሪክ ከጻፉ በኋላ፡ "እውን ይህ የእግዚአብሔር ሥራ ነው ሊባል ነው? ይህ የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው?" ሊሉ ጠይቀዋል። ለመሆኑ መንፈስ ቅዱስ በጋይል ሲመጣ ታላቅ ፈውስ ያመጣል ወይስ ለሆስፒታል ይዳርጋል?

ጀኒስ የተባለችው ባለቤቱ ከሳቅ በስተቀር ምንም ነገር ለማድረግ ዓትም ያጣችበትንም ሁኔታ ጸሐፊው በመጽሐፋቸው ውስጥ ዘግቧል።

የሚገርመው ደግሞ በነዚህ ስብሰባዎች ላይ የማይወድቁ ወይም ተመሳሳይ ክስተት የማያሳዩ ሰዎች ቅጽል ሰም የተሰጣቸው መሆኑ ነው - "ኬች-ቲ-ኦር"(HTR - Hard To Receive) ማለትም በአማርኛችን "መንፈስ ቅዱስን ለመቀበል ችግር ያለበት" ወይም 'ግትር' የሚል። እነዚህ ሰዎች መንፈስ ቅዱስ በመካከላችን እንደ ልቡ ስለሚንቀሳቀስ፡ አንዳንዶች እንዲወድቁ፤ አንዳንዶች እንዲስቁ፤ ሌላም ሌላም ነገር እንዲሆኑ ያደርጋል ይላሉ። ለሌሎች ደግሞ መሪው ከአፋ እፍ በማለት እንደሚሰጥ ይናገራሉ። ለመሆኑ መንፈስ ቅዱስን እንዲህ በቀላሉ ወደ ሰው ማስገባት ይቻል ይሆን? ወይስ ይህ መንፈስ ቅዱስን በሰው ፈቃድ ማሠራት አይሆንም?

ከእምነት እንቅስቃሴ አራማጆች መካከል "መንፈስ ቅዱስ እኔን ባያንቀሳቅሰኝ እኔ እርሱን አንቀሳቅሳለሁ" የሚሉ ሰዎች እንዳሉ ቡርኖ ክርስቲያኒቲ ኢን ፓወር በሚለው መጽሐፋቸው ውስጥ ጠቅሰዋል።

እንደምንሰማውና እንደምናነበው፡ በቶሮንቶም ሆነ በሌሎች ስፍራዎች ከነዚህ ችግሮች የተነሣ አብያተ ክርስቲያናት እየተከፋፈሉ ናቸው። የመንቀጥቀጥና የአንበሳ ጩኸቶች ጋብቻዎችን እየተፈታተኑ ናቸው። በተጨማሪም፡ በነዚህ እንቅስቃሴዎች ዘንድ ሥነ-መለኮታዊ እውቀት ዋጋ ስለማይሰጠው ተከታዮቻቸው ቃሉን ከመመርመር ይልቅ፡ መንፈስ ነው የሚሉት ስሜታቸው እንደነጻቸው ይሆናሉ። ይሁንና፡ በሮሜ 10:2፤ በ2ኛ ጴጥሮስ 1:5 እና በሌሎችም ስፍራዎች መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እውቀት እንዲኖረን የሚመክር መሆኑ ግንዛቤ ሊያገኝ ይገባል። ለቃሉ ከልብ የመነጨ አክብሮትና ታማኝነት ከሌለን፡ ስሜታችን ብዙ እንደሚል መች ታጣ!

- የሣራ ሳቅ (ዘፍጥ. 18:13)። በዚህ ስፍራ የምንመለከተው አብርሃምና ሣራ በስተርጅና ልጅ እንደሚወልዱ በተነገራቸው ጊዜ ሣራ ባላማመን እንደሳቀች ነው።
 - በጥፋትና በራብ ላይ ትስቃለህ (ኢዮብ 5:22)። ቴማናዊው ኤልፋዝ በኢዮብ ላይ እየደረሰ ያለው የእግዚአብሔር ቅጣት መልካም ውጤት እንደሚያመጣ እያብራራ ሳለ የተናገረው አሳብ ነበር።
 - በንቀት ሳቁባቸው፤ አፈዙባቸው (2ኛ ዜና 30:10)።
 - መሳቂያና መሳለቂያ ትሆኝያለሽ (ሕዝ. 23:32)።
 - ጻድቃን አይተው ይፈራሉ፤ በእርሱም ይሥቃሉ [መዝ. (52):6]።
 - አንተ ግን አቤቱ፤ ትሥቅባቸዋለህ [መዝ. (59):8]።
 - ጠላተቻችንም በላያችን ተሳለቁብን (ሣቁብን) [መዝ. (80):6]።
 - ለመሳቅ ጊዜ አለው (መዝ. 3:4)።
 - ከሳቅ ጎዘን ይሻላል፤ ከልብ ጎዘን የተነሣ ልብ ደስ ይላኛልና (መዝ. 7:3)።
 - ከድስት በታች እንደሚቃጠል እሾህ የሰነፍ ሳቅ እንዲሁ ነው (መዝ. 7:6)።
 - እንጆራን ለሳቅ የወይን ጠጅን ለሕይወት ደስታ ያደርጉታል፤ ሁሉም ለገንዘብ ይገዛል (መዝ. 10:19)።
 - በነገሥታት ላይ ያላግጣሉ ይሥቃሉ... (ዕንባ. 1:10)።
 - ሰነፍ ወይ ይቆጣል ወይ ይስቃል (ምሳሌ 29:9)።
 - በሳቅ ደግሞ ልብ ያዝናል፤ የደስታም ፍጻሜ ለቅሶ ነው (ምሳሌ 14:13)።
 - ጌታችን 'በላቴናይቱ አልሞተችም' ሲላቸው በጣም ሳቁበት(ማቴ. 9:24)።
 - እናንተ አሁን የምታዝኑ፤ ብፁዓን ናችሁ፤ ትስቃላችሁ (ሉቃ. 6:21)።
 - እናንተ አሁን የምትለቁ ታለቅሳላችሁ (ሉቃ. 6:25)።
 - ሳቃችሁ ወደ ጎዘን ደስታችሁም ወደ ትካዜ ይለወጥ (ያዕ. 4:9)።
- ከነዚህና ከሌሎችም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ስንነሣ ሳቅ የሚከተሉትን ነገሮች እንደሚያመለክት እንረዳለን።
- አለማመንን - የሣራ ሳቅ
 - ድል መንሣትን - በጥፋት ላይ ትስቃለህ።

- ጌታችን 'በላቴናይቱ አልሞተችም' ሲላቸው በጣም ሳቁበት (ማቴ. 9:24)።
- እናንተ አሁን የምታዝኑ፤ ብፁዓን ናችሁ፤ ትስቃላችሁ (ሉቃ. 6:21)።
- እናንተ አሁን የምትስቁ ታለቅሳላችሁ (ሉቃ. 6:25)።
- ሳቃችሁ ወደ ኅዘን ደስታችሁም ወደ ትካዜ ይለወጥ (ያዕ. 4:9)።

ከነዚህና ከሌሎችም የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች ስንነሣ ሳቅ የሚከተሉትን ነገሮች እንደሚያመለክት እንረዳለን።

- አለማመንን - የሣራ ሳቅ
- ድል መንሣትን - በጥፋት ላይ ትስቃለህ።
- ንቀትን - መሳለቅ
- እግዚአብሔር በእርሱ ለሚያምኑት ያዘጋጀውን የዘላለም ሕይወት ፍሰሐ።
- ውርደትን
- ከንቱነትን

ከዚህ በተረፈ ግን ሳቅ ከአምልኮ ጋር ተያይዞ የቀረበበት ሁኔታ በመጽሐፍ ቅዱሳችን ውስጥ አልተጠቀለም።

የሳቂታው ሃይማኖት ትኩረት

ከዚህም አልፎ፤ ይህ እንቅስቃሴ ስለ ክርስቶስ ብዙም ትኩረት የሚሰጥ አይደለም። ሁልጊዜም 'መንፈስ' ሲሉ ነው የሚሰማው። ባብ ሃንተር በኤርፖርት ቪንየርድ የተካሄዱ የሦስት ወራት ስብሰባዎች በምን ላይ እንዳተኮሩ በኮምፒውተር በመታገዝ ለመመዝገብ ችለዋል። በባብ ጥናት መሠረት፤ ከሦስት ወራት ስብሰባዎች መካከል ስለ ትንቢት 372 ጊዜያት፤ ስለ መንፈስ 383 ጊዜያት ሲጠቀስ፤ ስለ ኢየሱስ የተጠቀሰው ግን 143 ጊዜያት ብቻ ነው። ለእነዚህና ለትንቢት ከመሢሁ የበለጠ ትኩረት መሰጠቱ አስገራሚ ነው ብለዋል ዶክተር ጄምስ።

ለነዚህ በሳቅና በሜሜታ ለሚያምኑ ሰዎች፤ ዶክተር ጄምስ፤ "እንደ ውሻ ከሚጮኹ ይልቅ ቁጭ ብለው የሮሐንስን ወንጌል ቢያነቡ የበለጠ መንፈሳውያን አይሆኑም ኖሯል? በመንቀጥቀጥና በመራገጥ የሚያጠፉትን ጊዜ ለምን በጽዋና ከጌታ ጋር አያሳልፉም? ቃሉን ለሌሎች በማካፈል ስለ ክርስቶስ ቢመሰክሩ?" ሲሉ ይጠይቃሉ።

የቶም ስሜይል አሳብ እዚህ ላይ ሊጠቀስ የሚገባው ይመስለኛል።

የማጠቃለያ መልእክቶች

● በእምነት እንቅስቃሴ አራማጆች

— ክፂዎ ቤከር ተማሩ

አንድ ስሙን ለመግለጽ የማልፈልገው ግለሰብ ወደ አንዲት እህት ዘንድ በመሄድ ጌታ መኪናሽን ለእኔ እንድትሰጡኝ አዟል አላት። እርሷም ምንም እንኳ መኪናዋን ብትፈልገውም፣ ለጌታ መታዘዝ እንዳለባት በማመን ለግለሰቡ አስረክበችው። ከጥቂት ጊዜያት በኋላ ሰውዬው ሌሎችንም አላቸው የሚባላቸውን ወገኖች እያሳደደ ንብረት በመዝረፍ ላይ እንደሚገኝ ተነገራት። ትንሽ ቆይቶ ደግሞ ያ ሰው ወደ ዓለም እንደገባ ሰማች። በመጨረሻም፣ በአእምሮ መታወክ ወደ አማኑኤል ሆስፒታል እንደተወሰደ ተገለጸላት።

ይህንኑ እውነተኛ ታሪክ የሰማሁት ከአንድ የውይይት መድረክ ሲሆን፣ የእምነት እንቅስቃሴ ትምህርት ምን ያህል የከፋ እደጋ እያስከተለ እንዳለ ለመጠቀም እዚህ ማስፈሩን መርጫለሁ። ወረድ ብለን እንደምንመለከተው፣ የብልጽግና ወንጌል በመስበክ የብዙ ሚሊዮን ዶላሮች ባለቤት ለመሆን የበቃው አሜሪካዊው ጂዎ ቤከርም እግዚአብሔር ለምን ወደ ወገኔ ቤት እንዲገባ እንደ ፈቀደ ተጠይቆ፣ "ስለሚወደኝ ነው። እግዚአብሔር ባይገናኘኝና በዚህ ትምህርት ብቀጥል ኖሮ አብድ ነበር" ሲል መልሷል። ትምህርቱ ገና በመስፋፋት ላይ ባለባት አገራችንም እንኳ ይህንን ያህል ቅጽበታዊ ጥፋት ካደረሰ በሌሎችስ የዓለማችን ክፍሎች ምንኛ የከፋ እደጋ አድርሶ ይሆን? ቀደም ብለን በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እንዳንድ ተዉባጭ መረጃዎችን በማጣቀስ መመልከታችን ይታወሳል። በአሜሪካ በወላጆቹ መድኃኒት ተነፍሳ የሞተው ዌስሊ ፓከርና በዚሁ ጦስ ፍርድ ቤት የተጓተቱ ወላጆቹ፣ ባሏን የተገጠቀች ሴት፣ መቶ እጥፍ አገኛለሁ ብለው ንብረታቸውን ያጡ ሰዎች በርካታ ናቸው።

የእምነት ትምህርቶች ከተግባራዊ ጎጂነታቸው ባሻገር፣ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነትነትም የጎደላቸው ናቸው። ስለሆነም፣ እንዳንዶች "ሌላ ወንጌል፣ የብልጽግና ወንጌል፣ ቅጥ ያጣ እምነት፣ ክርስቲያን ሳይንስ፣ ኒው ኤጅ፣ አዲሱ ኖስቲሲዝም፣ ቅይጥ ሃይማኖት፣ አቋራጭ ኢንቬስትመንት፣ ኑሩቄ..." እያሉ ይጠሩታል። የሌሎቹን ሁሉ ለማቅረብ ባልችልም፣ ምክትል የእምነት እንቅስቃሴ «ሌላ ወንጌል» እንደሆነ የሚያምኑባቸውን ምክንያቶች በማጠቃለያ መልክ ሳቀርብ፣ የእምነቱ አራማጆች መለስ ብለው የመጽሐፍ ቅዱስን እውነት እንዲመረምሩ ለማሳሰብ እሻለሁ።

ቅጽበታዊ ጥፋት ካደረሰ በሌሎች በዓለማችን ክፍሎች ምንኛ የከፋ አደጋ አድርሶ ይሆን? ቀደም ብለን በዚህ መጽሐፍ ውስጥ አንዳንድ ተጨባጭ መረጃዎችን በማጣቀስ መመልከታችን ይታወሳል። በአሜሪካ በወላጆቹ መድኃኒት ተነፍሳ የሞተው ዌስሊ ፓከርና በዚሁ ጦስ ፍርድ ቤት የተጓተቱ ወላጆቹ፣ ባሏን የተነጠቀች ሴት፣ መቶ እጥፍ አገኛለሁ ብለው ንብረታቸውን ያጡ ሰዎች በርካታ ናቸው።

የእምነት ትምህርቶች ከተግባራዊ ጎጂነታቸው ባሻገር፣ መጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነትነትም የሳደላቸው ናቸው። ስለሆነም፣ አንዳንዶች "ሌላ ወንጌል፣ የብልጽግና ወንጌል፣ ቅጥ ያጣ እምነት፣ ክርስቲያን ሳይንስ፣ ኒው ኢጅ፣ አዲሱ ኖስቲሲዝም፣ ቅይጥ ሃይማኖት፣ አቋራጭ ኢንቬስትመንት፣ ኑፋቂ..." እያሉ ይጠሩታል። የሌሎቹን ሁሉ ለማቅረብ ባልችልም፣ ምክኮንል የእምነት እንቅስቃሴ «ሌላ ወንጌል» እንደሆነ የሚያምነባቸውን ምክንያቶች በማጠቃለያ መልክ ሳቀርብ፣ የእምነቱ አራማጆች መለስ ብለው የመጽሐፍ ቅዱስን እውነት እንዲመረምሩ ለማሳሰብ እሻለሁ።

1. ኬነት ሐገን በሰማቸው ያሳተሟቸው መጻሕፍት ጽንሰ-አሳብ ባለቤት እንዳልሆኑ ምክኮንል አራት ገጽ መረጃዎችን አቅርበዋል። ትምህርቶቹ በሙሉ በቀጥታ ከኬንየን የተወሰዱ የመሆናቸው እውነታ፣ እርሳቸውም ሆኑ ተከታዮቻቸው የሚሉትን የእምነት እንቅስቃሴ መሥራችነት ማዕረግ አያሳናጽፋቸውም። የዚህ ማዕረግ ባለቤቱና የእንቅስቃሴው መሥራች ከሆኑት አብዛኛዎቹን ትምህርቶች የደረሱት ኬንየን ናቸው።
2. ኬንየን ለቅርብ ወዳጆቻቸው እንደተናዘዙት፣ ትምህርቱ የተመሠረተው ኑፋቂያዊ በሆኑ ሜታፊዚካል ፍልስፍናዎች ላይ ነው።
3. ኬንየን በቦስተንና በተለይም በኤመርሰን ኮሌጅ በነበሩበት ጊዜ ራሳቸውን ለዩኒቲፊየዝምና ለአዲስ አሳብ የህልውና ንድፈ-አሳብ (New Thought Metaphysics) አጋልጠዋል።
4. ኬነት በዘመናቸው የነበረችው ቤተክርስቲያን "በመገለጥ እውቀት" ላይ ሳይሆን፣ "በለሜት ሕዋሳት እውቀት" ላይ እንደተመሠረተች ያምናሉ። ስለሆነም፣ "በመገለጥ እውቀታቸው አማካኝነት "ምጡቅ ሰዎች" (supermen) ለመፍጠር ዐቅደዋል። "እነዚህ ትምህርቶች በእኛ ውስጥ ሲሰርፁ፣ መንፈሳዊ ምጡቅ ሰዎች ያደርጉናል..."
5. መለኮታዊ ፈውስንና መገለጦችን ከሰበከትና ከተለማመዱት ሜታፊዚካል ኑፋቂዎች (Metaphysical Cults) የተነሣ፣ ኬንየን አዲስ ዓይነት ክርስትና ለመቅረጽ ጥረዋል፤ ይህም አዲስ ዓይነት ክርስትና እነዚህን ልምዶች በማካተት ቤተ ክርስቲያን ከአዲሱ አሳብ ኑፋቂዎች ጋር ለመወዳደር እንድትችል የሚያደርግ ነው።

በገንዘብ ቅጽ ወጎኒ ወርዶ ለአምስት ዓመታት ከተንገላታ በኋላ ነበር መጽሐፉን የጻፈው። "Servant" የተባለው መጽሔት በዚህ ጉዳይ ላይ ባደረገለት ቃለ-መጠይቅ ጂም ከተናገራቸው ጠቃሚ መልእክቶች የሚከተለው ይገኝበታል።

"ወጎኒ ቤት ሆኜ መጽሐፍ ቅዱሴን ሳጠና፣ መሳሳቱን ተረዳሁ፤ እግዚአብሔር እንደ ሐሰተኛ ነቢይ በምት ሰላልቀጣኝ ጥልቅ ምስጋና አቀርባለታለሁ፤ ሰዎች ከገንዘብ ጋር ፍቅር እንዲመሠርቱ አስተምራለሁ። የባለ ጠገኑን መታለልና በሌሎች ነገሮች መታለል በራሴ፣ በቤተሰቦቼና አብረውኝ በሚያገለግሉት ሰዎች ሕይወት የእግዚአብሔርን ቃል አንቆቃል።"

ንስሐ እንዲገባ ያደረገው ነገር ምን እንደሆነም ሲጠየቅ፣ የሚከተለውን ነበር የተናገረው።

"የክርስቶስ ቃል። በወጎኒ ቤት ባለሁ ለሁለት ዓመታት በሙሉ፣ እርሱ የተናገረውን ነገር ሁሉ መልሼ መላልሼ አነበብሁ። ሁሉንም ሁልቆመሳኛርት ለሌላቸው ጊዜያት ጽፌ አጠናሁ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ወደ ተጻፈበት የግሪክ ቋንቋ ሳይቀር ተመልሼ ከዘፍጥረት እስከ ራእይ እነበብሁ። በተለይም ሕይወቴን የለወጠው፣ 'ሰው ከእግዚአብሔር አፍ በሚወጣ ቃል ሁሉ እንጂ በእንጀራ ብቻ አይኖርም' የሚለው የማቴዎስ 4:4 ቃል ነው። ሐሰተኛ ዶክተርን ያስተማርሁበት ምክንያት የእግዚአብሔርን መልእክት ሁሉ ሰላጣናሁ ነበር። የኢየሱስን ሕይወት ማጥናት በጀመርሁ ጊዜ፣ ሳለ ገንዘብ ምንም መልካም ነገር ሲናገር አላየሁም። በሉቃስ 6:24፣ 'እናንተ ባለ ጠገኖች ወዮላችሁ...'. በሉቃስ 18:25፣ 'ባለ ጠጋ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ከሚገባ ግመል በመርፌ ቀዳዳ ቢሾልክ ይቀላል...' በማቴዎስ 6:19፣ 'በምድር መዝገብ አትሰብስቡ...'. ብሏል።

"በመሠረቱ የገንዘብ ፍቅር የከፋት ሥር ሊሆን አይችልም። ከዚህ በላይ የከፋ ነው - እንደ ጥላቻ ወይም እንደ ነፍስ ማጥፋት። መጽሐፍ ቅዱስን ዓውደ-ንባቡን በጠበቀ መልኩ እንደ ማንበብ፣ ከጥቅስ ማውጫ ላይ ጥቅሶችን እየመዘዘሁ እሰብክ ነበር። ከብሉይ ኪዳንና ክላዲስ ኪዳን ጥቅሶችን እወስድና በመካከሉ ብዙ ጂም ቤከሮችን እጨምራለሁ። መንግሥትን የሚያስቆጡትንና ሰዎችን በዚህም ሆነ በዚያ ምክንያት ሊያሳዝኑ የሚችሉትን ምንባቦች አልነካም ነበር። ነገር ግን ለሰዎች የሚያስፈልገው የእግዚአብሔር ቃል ነው። ክርስቶስ የሚፈልገው ከእርሱ ጋር ፍቅር እንድንመሠርት ነው። በማቴዎስ 7፣ ኢየሱስ ብዙዎች በዚያን ጊዜ በስሙ ብዙ ተአምራት እንዳደረጉ የሚናዘዙ መሆናቸውን ይናገራል። እርሱም፣ 'አላወቅኳችሁም' ብሎ እንደሚመልስ ገልጿል። ስለ ማወቅ የሚናገረው የግሪኩ ቃል የቅርብ ቁርኝትን ያሳያል። ክርስቶስን የእኛ ትንቢት መናገር አያስገርመውም። ትንቢት እየተናገሩ እንደ ዲያብሎስ የሚኖሩ ብዙ ሰዎች አውቃለሁ። ሰዎች ከሚያጠምዱቸው ነገሮች ጋር ሳይሆን ከክርስቶስ ጋር ፍቅር እንዲመሠርቱ ማስተማር ይገባኝ ነበር።" (Servant/Winter/1997, p. 10.)

በፖለቲካ ይቀላል። በግቴዎስ 6:19፡ 'በምድር መዝገብ አትሰብስቡ . . . !' ብሏል።

"በመሠረቱ የገንዘብ ፍቅር የከፋት ሥር ሊሆን አይችልም። ከዚህ በላይ የከፋ ነው - እንደ ጥላቻ ወይም እንደ ነፍስ ግጥፋት። መጽሐፍ ቅዱስን ንውረ-ንባቡን በጠበቀ መልኩ እንደ ግንቦብ፣ ከጥቅስ ግውራ ላይ ጥቅሶችን እየመዘገሁ አሰብክ ነበር። ከብሉይ ኪዳንና ከአዲስ ኪዳን ጥቅሶችን እወስድና በመካከሉ ብዙ ጂም ቤከሮችን እጫምራለሁ። መንግሥትን የሚያስቆጡትንና ሰዎችን በዚህም ሆነ በዚያ ምክንያት ሊያሳዝኑ የሚችሉትን ምንባቦች አልነካም ነበር። ነገር ግን ለሰዎች የሚያስፈልገው የእግዚአብሔር ቃል ነው። ክርስቶስ የሚፈልገው ከእርሱ ጋር ፍቅር እንድንመሠርት ነው። በግቴዎስ 7፡ ኢየሱስ ብዙዎች በዚያን ጊዜ በስሙ ብዙ ተአምራት እንዳደረጉ የሚናዘዙ መሆናቸውን ይናገራል። እርሱም፡ 'አላወቅኋችሁም' ብሎ እንደሚመልስ ገልጾአል። ስለ ግወቅ የሚናገረው የግሪኩ ቃል የቅርብ ቁርኝትን ያሳያል። ክርስቶስን የእኛ ትንቢት መናገር አያስገርመውም። ትንቢት እየተናገሩ እንደ ዲያብሎስ የሚኖሩ ብዙ ሰዎች አውቃለሁ። ሰዎች ከሚያጠምዱቸው ነገሮች ጋር ሳይሆን ከክርስቶስ ጋር ፍቅር እንዲመሠርቱ ግስተግር ይገባኝ ነበር።" (Servant/Winter/1997, p. 10.)

እናም እባካችሁ " . . . ለጥና ታገኛለህ፤ የምትፈልገው ይሆንልሃል" ከሚል ፍልስፍና ተመልሳችሁ፤ የእግዚአብሔርን አሳብ እንድታገለግሉ ይሁን። ሁሉም ነገ አላፊና ቀሪ ነው። ዘመናችንም እንደ ጥላ ናት። ከዘላለማዊው እግዚአብሔር ጋር ግከማችቱ ግን አስተዋይነት ነው።

"አሁንም ከእርሱ ጋር ተሰማማ፤ ሰላምም ይኑርህ፤ በዚያም በፋነት ታገኛለህ" (ኢዮብ 22:21)።

"ያለ እርሱ ፈቃድ የበላ ደስ ብሎትም ተድላን የቀመሰ ማን ነው?" (መከብብ 2:25)።

ለቤተ ክርስቲያን

ምን ይሆን ሕዝብ-ክርስቲያኑን ባለበት ቤተ ክርስቲያን ረግቶ እንዳይቀመጥና በተሰጠው መከሊት ጌታን እንዳያገለግል የሚያደርገው? ለምን ይሆን በርካታ ክርስቲያኖች በየጊዜው ቤተ ክርስቲያንን እንደ ልብስ የሚቀያይሩት? ምን ፍለጋ ይሆን ከአንዱ ወደ ሌላው የሚኳትኑት?

እነዚህ ጥያቄዎች ለብዙ ጊዜያት የግንግቸው ናቸው። ይህንንም የምለው ሰዎች በአንድ ስፍራ ረግተው ካልተቀመጡ የፍሬያማነታቸው ጉዳይ ስለሚያሳስበኝ ነው። ከዚህ ይበል ደግሞ ትናንት አብረውን ይርጡ የነበሩ ሰዎች ክርቀት ትምህርታቸውን ስንሰማ እንኳ እጅግ ወደሚያሳዝኑን ወገኖች ዘንድ ተጉዘዋል። ከነዚህ ወገኖች አንዳንዶቹ ወደዚሁ እምነት የገቡባቸውን ተግባራዊ ምክንያቶች ለመዘርዘር ልምክር።

የማስተማር ጥበብ ሊገልጥላቸው ይችላል። እስከዚያው የእኛ ድርሻ በጸሎት መቆየት ቢሆንስ? እንደ ክርስቲያን ይህ ጥሩ መፍትሔ ይመስለኛል። ለራሳችን አንዳች "የሥጋ በረከት" በአስባቡ ለማግኘት የምንፈልግ ከሆነ ግን ይኼ አይሠራም። ከቤቱ ባለቤት በላይ ስለ ቤቱ የምንጫነቅ ሆነን እንገኛለን! ጌታ የሁሉም ጌታ ነውና እርሱ እስኪሻ ድረስ እንታገሥ ነው - እኔ 'ምለው።

2. የቤተ ክርስቲያንን ቅጣት (ዲስፕሊን) ለመቀበል አለመፍቀድ። አንዳንድ ጊዜ ምእመናን በሆነ ሁኔታ ወይም ኃጢአት ቤተ ክርስቲያንን ያላዝኑና ተመጣጣኝም ይሁን የማይመጥን ቅጣት ሲበየበየባቸው፤ ወደ ሌላ ቤተ ክርስቲያን ይሄዳሉ። ለዚህም ነው በቅርቡ ከአንዲት እናት ጋር ስንነጋገር፤ እንዲህ ዓይነት ችግሮች ያሉባቸው ሰዎች የተሰባሰቡበትን ቤተ ክርስቲያን "የወንበዴዎች ዋሻ" ሲሉ የገለጹት። ችግሮችን ተጋፍጦ ማለፍ የማይሆንላቸው ብዙ ሰዎች ይህንኑ አማራጭ ይጠቀማሉ። ግን ግን እዚያም የምንሄደው ሰዎች ዘንድ መሆኑን ልብ ማለቱ የሚችል ይመስለኛል።

በቅርብ የማውቀው አንድ አገልጋይ፤ ከአዲስ አበባ ወጣ ብላ በምትገኝ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ አገልግሎት ጀመረና ብዙም ሳይቆይ "እነርሱ አይረቡም!" ብሎ እዚሁ አዲስ አበባ መጣ። እዚህም አንዲት ዓመት እንኳ ሳያገለግል የተሰጠውን ቅጣት አሻፈረኝ ብሎ ወደ እነ ሐገን ትምህርት ፊቱን መልሷል።

3. ሌላው ችግር ለአገልግሎት መቸኮል ነው። ብዙውን ጊዜ አንድ የአገልግሎት ሸክም ያለባቸው ሰዎች ዛሬውኑ ለመሰማራት ሲሞክሩ፤ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ "ቆይ . . . ረጋ በል . . ." ትላለች። እናም ውዝግብ ይነሣል።

4. ከአምልኮ ሥርዓት ጋር የተያያዙ ችግሮች። በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት የአምልኮ ሥርዓት የግድ ቀዝቀዝ ማለት አለበት። በሌሎች ደግሞ ሞቅ-ደመቅ ያለ! እናም የቤተ ክርስቲያኒቱ የአምልኮ ሁኔታ ደስ ያላላቸው ሰዎች ለመለወጥ ሞክረው፤ "ጥርስ ከገቡ" "እግረ-አውጪኝ!" ለማለት ይገደዳሉ።

እንደ እኔ እንደ እኔ ለሁሉም ሰው የሚስማማ የአምልኮ ፕሮግራም ለማዘጋጀት ባይቻልም፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊና ለምእመናን ልብ የሚደርስ ጣፋጭ አገልግሎት ማቅረቡ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ድርሻ ሊሆን ይገባል። ምእመናኑ የልባቸው እንቅጥልሽ ሳይፈታ እንዲሁ ቤተ ክርስቲያን ደርሰው የሚመለሱ ከሆነ፤ አሁንም ሆነ ወደፊት የመንፈስ ቅዱስ ዳሰሳ ከማይታይበት ጉባኤ መሸሻቸው የማይቀር ነው። መንፈስ ቅዱስ ከማይመላለስበት ጉባኤ ምን ሊገኝ?

3. ሌላው ችግር ለአገልግሎት መቸኮል ነው። ብዙውን ጊዜ አንድ የአገልግሎት ሸክም ያለባቸው ሰዎች ዛሬውኑ ለመሰማራት ሲሞክሩ፣ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ "ቆይ . . . ረጋ በል . . ." ትላለች። እናም ውዝግብ ይነሣል።

4. ከአምልኮ ሥርዓት ጋር የተያያዙ ችግሮች። በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናት የአምልኮ ሥርዓት የገድ ቀዝቀዝ ማለት አለበት። በሌሎች ደግሞ ሞቅ-ደመቅ ያለ! እናም የቤተ ክርስቲያኒቱ የአምልኮ ሁኔታ ደስ ያላላቸው ሰዎች ለመለወጥ ሞክረው፣ "ፕርስ ከገቡ" "እግረ-አውጪኝ!" ለማለት ይገደዳሉ።

እንደ እኔ እንደ እኔ ለሁሉም ሰው የሚሰማማ የአምልኮ ፕሮግራም ለማዘጋጀት ባይቻልም፣ መጽሐፍ ቅዱሳዊና ለምእመናን ልብ የሚደርስ ጣፋጭ አገልግሎት ማቅረቡ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ድርሻ ሊሆን ይገባል። ምእመናኑ የልባቸው እንቅጥልሽ ሳይፈታ እንዲሁ ቤተ ክርስቲያን ደርሰው የሚመለሱ ከሆነ፣ አሁንም ሆነ ወደፊት የመንፈስ ቅዱስ ዳሰሳ ከማይታይበት ጉባኤ መሸሻቸው የማይቀር ነው። መንፈስ ቅዱስ ከማይመላለስበት ጉባኤ ምን ሊገኝ?

5. አዲስ መንፈሳዊ ልምድ መሻት። (ይኼ ከላይኛው አሳብ ጋር የሚሄድ ነው።) መቼም ሰው ካለበት ተደላድሎ የሚቀመጠው ውስጡ ሰላም ካለው ነው። ውስጡ ባዶ ከሆነ ግን ሌላ ነገር መፈለጉ የማይቀር ነው። እናም ብዙ ሰዎች ቤተ ክርስቲያናቸው የሚፈልጉትን ዓይነት መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ካላባዮች ወደ ሌላ ያመራሉ። ለምሳሌ፣ ቀደም ብለን እንደ ተመለከትነው፣ የእምነት እንቅስቃሴ መሥራች የሆኑት ኬንየን የከ ክርስቲያን ሳይንስን ንድፈ-አሳብ ወደ ቤተ ክርስቲያን ይዘው የመጡት እንዲህ ዓይነቱን የቤተ ክርስቲያን ድርቀት ለማርጣብ ነበር።

የቤተ ክርስቲያን ድርሻ ምን ይሆን?

ከላይ የተመለከትናቸውና ሌሎችም ችግሮች ተጻምረው ምእመናንን ወደ ተለያዩ አቅጣጫዎች ያቅበዘብዛሉ። በእኔ እምነት ቤተ ክርስቲያን ይህንኑ ችግር ዝም ብላ ልትመለከት አይገባም። የጉዳዩ ቀጥተኛ ባለቤት ናትና። ፓስተር ዳንኤል መኮንን በአንድ ኮንፍረንስ ላይ ያቀረቡትን መልእክት ዋቢ ጠቅሰው የሕይወት መጽሔት አዘጋጆች እንደጻፉት፣ ተረካቢ ትውልድ ለማዘጋጀት ቤተ ክርስቲያን በአባት-ልጅ ግንኙነት ላይ የተመሠረተ አገልግሎት ልታበረክት ይገባል።

አንዳንዶች የተሻለ ነገር ፍለጋ ሲሄዱ፣ የከፋ ነገር እንደሚጠበቃቸው አይገነዘቡም። ስለሆነም፣ ቀዳሚው የቤተ ክርስቲያን ድርሻ ሚዛናዊነቱን የጠበቀ ስብከትና ትምህርት በሚገባቸውና በሚጥማቸው መንገድ ማቅረብ ሊሆን ይገባል። ይህ ግን ባብዛኛው ሲከሰት አንመለከትም።

ካለም እንደ ተረዳው ያድርግ። ዋናው ግን መንጋውን ለተኩላዎች ላለመስጠት ይትጋ።

የአገልግሎት ችግርን በተመለከተ የጌታ መንፈስ በመራቸው መጠን እውነተኛ ስጦታ እንዳላቸው ካወቁ፣ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ደጅ ባያስጠናቸው መልካም ነው። ገና "ጀርባ እስኪጠና" ተብሎ የአገልጋይ የልጅነት ጉልበት እስኪዝል ማስጠበቁ የሚበጅ አይመስልም።

ስለሆነም፣ ከጽዳት ጀምሮ ያሉትን አገልግሎቶች ቀስ በቀስ ቢያስለምዱቸው መልካም ነው። እናገለግላለን ብለው የመጡትም ሰዎች "ካለ ስጦታዬ!" ብለው ባይሟገቱና በተሰጣቸው ታምነው ወደ ቀጣዩ አገልግሎት ቢሸጋገሩ ይበጃል። ለጌታ መቼም አገልግሎት ሁሉ አገልግሎት ነው፤ በእርሱ ዘንድ ትልቅና ትንሽ የሚባል አገልግሎት የለም። በእርሱ ዘንድ የጽዳት ሠራተኛ ሃምሳ ብር፣ ሰባኪ ደግሞ ሺህ ብር የሚባል የለም። በተሰጠን መክሊት በታማኝነት እስከሠራን ድረስ በቂ ነው - የታይታ ታማኝነት ሳይሆን፣ የልብ ታማኝነት!

አስቀድመው የአገልግሎት ወንበር የያዙትም ደግሞ ለሌሎች የማስተላለፍ ኃላፊነት እንዳለባቸው ልብ ሊሉ ይገባል። አለቃ ሆኜ ስለማላውቅ፣ አለቅነት ወይም ሥልጣን ምን ያህል እንደሚጥም አይገባኝም። እንደሰማሁት ግን እስኪወጡ ያስፈራል እንጂ ከወጡ ወዲያ ልቀቅ አይልም አሉ። ልቀቅ አለ አትልቀቅ የተቀመጥነው ለማገልገል ነውና ሁልጊዜም የተሻለ ለሚያገለግል ልናስረከብ ይገባል። ቃለ ሕይወት መጽሔት "አከራካሪው ሰው" ቢል የሰየመው ዶክተር ቢንያሚን ዩሉፍ እንዲህ ዓይነቱን ሁኔታ በመንቀፍ፣ "አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ካልሞቱ ወጣቶቹ ሹመት አያገኙም!" ቢል ተደምጧል።

አንዳንዶች በተለይ ከመንግሥት መሥሪያ ቤት ጡረታ የወጡ እንደሆነ ከቤተ ክርስቲያን ወንበር ለመነሣት ይቸገራሉ ይባላል። እናም ወጣቶቹ ለቀውላቸው ይሄዳሉ። ወጣቶቹ ከሄዱ ደግሞ የቤተ ክርስቲያኒቱ የወደፊት ዕጣ አደጋ ላይ እንደሚወድቅ ሊጤን ይገባል። ይህም ባይሆን የእረኞቹ አለቃ በሚገለጥበት ቀን መንጋውን በትኖ ላለመልቀቅ ሲባል ብርቱ ጸሎትና ጥንቃቄ ሊደረግ ይገባል።

ለዚህ ሁሉ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ምእመናቾቻቸውን በቅርብ ሊያውቁ ይገባል። በቅርብ ካላወቁኝ እንዴት ብለው ነው ለአገልጋይነት የሚሾሙኝ? የዩኒቨርሲቲ ወይም የሰሚናሪ ድግሪ ስላለኝ ይሆን? ወይስ በአደባባይ አንደበተ-ርቱስ ስለሆንሁ? በእኔ እምነት እነዚህ የአገልጋይ መለኪያዎች አይሆኑም - እንደ ጌታ ቃልም! ለዚህ ነው በቅርብ ማወቅ የሚኖርብን።

ዎረን ዌርዝቢ ስሙን በማላስታውሰው መጽሐፋቸው ውስጥ የገለጹት አሳብ ትዝ ይለኛል። በአንድ ወቅት የቤተ ክርስቲያኒቱ የንብረት ክፍል ኃላፊ ባለመኖሩ፣ መጋቢው ለቤተ ክርስቲያኒቱ የሚያስፈልጉትን ነገሮች ለመግዛት ወደ መደብር አመራ። እዚያ ደርሶ ከሚያውቀው ሰውዬ ሱቅ

"አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ካልሞቱ ወጣቶቹ ሹመት አያገኙም!" ሲል ተደምጧል።

አንዳንዶች በተለይ ከመንግሥት መሥሪያ ቤት ጡረታ የወጡ እንደሆነ ከቤተ ክርስቲያን ወንበር ለመነሣት ይቸገራሉ ይባላል። እናም ወጣቶቹ ለቀውሳቸው ይሄዳሉ። ወጣቶቹ ከሄዱ ደግሞ የቤተ ክርስቲያኒቱ የወደፊት ዕጣ አደጋ ላይ እንደሚወድቅ ሊጤን ይገባል። ይህም ባይሆን የአረኞቹ አለቃ በሚገለጥበት ቀን መንጋውን በትኖ ላለመልቀቅ ሲባል ብርቱ ጸሎትና ጥንቃቄ ሊደረግ ይገባል።

ለዚህ ሁሉ የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ምእመናቸውን በቅርብ ሊያውቁ ይገባል። በቅርብ ካላወቁኝ እንዴት ብለው ነው ለአገልጋይነት የሚሾሙኝ? የዩኒቨርሲቲ ወይም የሰሚናሪ ድግሪ ስላለኝ ይሆን? ወይስ በአደባባይ አንደበተ-ርቱስ ስለሆንሁ? በእኔ እምነት እነዚህ የአገልጋይ መለኪያዎች አይሆኑም - እንደ ጌታ ቃልም! ለዚህ ነው በቅርብ ማወቅ የሚኖርብን።

ዎረን ዌርዝቢ ስሙን በማላስታውሰው መጽሐፋቸው ውስጥ የገለጹት አሳብ ትዝ ይለኛል። በአንድ ወቅት የቤተ ክርስቲያኒቱ የንብረት ክፍል ኃላፊ ባለመኖሩ መጋቢው ለቤተ ክርስቲያኒቱ የሚያስፈልጉትን ነገሮች ለመግዛት ወደ መደብር አመራ። እዚያ ደርሶ ከሚያውቀው ሰውዬ ሱቅ የሚያስፈልጉትን ነገሮች ገዝቶ ሲነሣ፡ ባለ ሱቁ የንብረት ክፍል ኃላፊውን ስም ጠቅሶ፡ " . . . የናንተ ቤተ ክርስቲያን አባል ነው?" ሲል ጠየቀው።

መጋቢው በአዎንታ ሲመልስለት፡ የቤተ ክርስቲያን ሰው ሆኖ ከገዛው ዕቃ ዋጋ በላይ ደረሰኝ እንዲጻፍለት ሲጠይቅ መኖሩ እንዳስገረመው ለመጋቢው አጫወተው። እናም ቤተ ክርስቲያን ምእመናቿን ካላወቀች፡ በሌሎች ሰዎች ዘንድ መልካም ምስክርነት የሌላቸውን ሰዎች መሾሟ የማይቀር ነው።

ለዚህ ጥሩ እገዛ ያደርጋል ብዬ የማምነው፡ እንደ መሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን የአማኞች ቁጥር ከፍ እያለ ሲመጣ፡ ሌላ አጥቢያ በመክፈት ለክትትል የማያስቸግር የአማኞች ቁጥር እንዲኖር ማድረግ ነው። የጌጃ ቃለ ሕይወት ቤተ ክርስቲያንም በአንድ ሕንጻ ሥር ከምታመልክበት ዛሬ በዘጠኝ ወይም አሥር አጥቢያዎች ተከፋፍላለች። ይህም ለጥሩ ክትትል በር ይከፍታል ብዬ አምናለሁ።

የእምነት እንቅስቃሴ ትምህርት የወሰዳቸውን ወገኖች በተመለከተ፡ የቅርብ ክትትል በማድረግ እውነቱን እንዲረዱት ማድረግ አስፈላጊ ነው። አንዳንድ አባላት የእምነት አስተማሪዎች ክርስቶስ ወደ ሲኦል ወረደ እንደሚሉ እንኳ አያውቁም። እናም እውነተኛውን የእምነት እንቅስቃሴ ምንነት በማስረዳትና በቅንነት ከፈለጉት ጌታ የትም ስፍራ ላሉት መድረስ እንደሚችል በመግለጽ ለመመለስ መሞከሩ መልካም ነው። እንደምንሰማው፡ ብዙዎች በእምነት እንቅስቃሴ ውስጥ ከሰድስት ወራት በላይ አይቆዩም ይባላል - እምነቱ ሰጠኝን እንጂ እንካን ስለማያውቅ። ጓዳውን እስኪበረብሩ መሆኑ ነው ለሰድስት ወራት የሚቆዩት።

የግንዛቤ ማጠናከሪያዎች

ሜታፊዚክስ (Metaphysics)

የነገሮችን እውነተኛ ባህርይ ለመረዳት ሲባል የሚካሄድ ፍልስፍናዊ ጥናት ነው። ይህም የነገሮችን ትርጉም፣ መዋቅርና መርሆዎች የሚያካትት ነው። ሜታፊዚክስ ማለት ከፊዚክስ ቀጥሎ የሚመጣ (what comes after Physics) ማለት ሲሆን፣ ይህም ቀደምት የአርስቶታል ተማሪዎች አርስቶታል "ቀዳሚ ፍልስፍና" (first philosophy) ሲል የጠራውን አስተሳሰብ ይዘት ለማመልከት የተጠቀሙበት ቃል ነው።

አርስቶታል ለማንኛውም ንድፈ-አሳባዊ ፈላስፋ ሁለት ተግባራትን ለይቶአል። ይኸውም በመጀመሪያ ደረጃ፣ በተፈጥሮአዊ ዓለም ውስጥ የሚገኙትን ነገሮች ባህርያት መመርመር ነው። በሁለተኛ ደረጃ፣ «የኮባሬን» ባህርይ ማሰስና «ከእንቅስቃሴ ነጻ የሆነውን አካል» ወይም ከነገሮች ሁሉ በላይ እውነት የሆነውንና በተፈጥሮ ዓለም ውስጥ ሁሉም ነገር እንደሚመሠረትበት የሚታሰበውን ግልጽ እውነታን መረዳት ነው።

የመጀመሪያው አሳብ «ሁለተኛ ፍልስፍና» የተሰኘውን መርህ ሲያስገኝ፣ ይህም አሁን ፊዚካ በሚባለው የአርስቶታል ፍልስፍና ውስጥ ተካቷል። ሁለተኛውና አርስቶታል «ሥነ-መለኮት» /ቴዎሎጂ/ ሲል የሰየመው አስተሳሰብ የሜታፊዚካው አስኳል ነው። በአርስቶታል አገላለጽ፣ ፊዚካ ተፈጥሮአዊን እውነታ ሲያመለክት፣ ሜታፊዚካ ግን ከተፈጥሮ በላይ የላቀውን /ልዕለ-ተፈጥሮአዊ/ ሁኔታ ያመለክታል። ፊዚካ በስሜት ሕዋሳቶች... የሚደረጁበትን ቀሳዊ ዓለም ሲያመለክት፣ ሜታፊዚካ ግን ዘላለማዊውን፣ ከእንቅስቃሴ ነጻ የሆነውንና በራሱ የሚኖረውን አካል ያሳያል።

ሜታፊዚክስ በስሜት ሕዋሳቶች ወይም በሳይንስ ጽንሰ-አሳቦች በመገደብ ነገሮችን በአርኪ ሁኔታ ማብራራት እንደማይቻል ያስረዳል። በዚህ አስተሳሰብ፣ ቀዳሚ መርህ የሚባለው የሙግቱ አሳብ የሚጠነሰስበት ወይም ዋንኛ መላምት ተደርጎ የሚወሰደው ነው።

የሜታፊዚክስ አባት የሚባለው ፕሌቶ ነፍስ ሥጋን መግዛትና መምራት እንዳለባት አስተምሮአል። አንድ እውነተኛ ፈላስፋ ሕይወቱን ለዋት አሳልፎ መስጠት እንዳለበት በ"Phado" ውስጥ ገልጾአል። ለዚህም ምክንያቱ ከዋት በኋላ ሰውነቱ ከሥጋዊ እስራቶች ነጻ እንደምትሆንና ወደ ተፈጥሮአዊ ጥንተ-ነገሯ እንደምትመለስ ስለሚያውቅ ነው። (Encyclopedia Britanica, vol. 12, pp. 10-36)

ክርስቲያን ሳይንስ

በ1866 ሜሪ ቤከር ኤዲ ወደ ሞት እንዳቀረባቸው ከሚነገረው የመውደቅ አደጋ በኋላ የክርስቲያን ሳይንስ መርሆዎችን እንደፈለሰፉ ይናገራሉ። እኚህ ወይዘሮ «ውሸት... የሕይወት ሕይወት» በሚሉት ሞት እስከተነጠቁበት ዲሴምበር 3፣ 1910 ድረስ ይህንኑ ፍልስፍና ሊያስፋፋ ኖረዋል።

እንደ ብዙዎቹ ኑሩቂዎች፣ ክርስቲያን ሳይንስ ከመጽሐፍ ቅዱስ የሚልቅ መገለጥ ማለትም ከዚህ በፊት ያልተሰጠ አዲስ መገለጥ እንዳለ ያምናል። "Science and Health" በሚለው መጽሐፋቸው ውስጥ ሜሪ ቤከር የሐዋርያው ጳውሎስን መልእክት ጠቅሰው የሚከተለውን ጽፈዋል፤ «ወንድሞች ሆይ፣ በእኔ የተሰበከ ወንጌል እንደ ሰው እንዳይደለ አስታውቃችኋለሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ ገልጦልኛል እንጂ እኔ ከሰው አልተቀበልሁትም፤ አልተማርሁትም» /ገላ. 1:11/። ይህንኑ ምንባብ በመከተል፤

«በ1866 የክርስቶስን ሳይንስ ወይም የሕይወትን፣ የእውነትንና የፍቅርን ሕግጋት ቀመርሁና 'ክርስቲያን ሳይንስ' ብዬ ሰየሁት። እግዚአብሔር በቸርነቱ ለረዥም ዓመታት ይህንኑ የሳይንሳዊ አእምሮአዊ ፈውስ ፍጹም መለኮታዊ መርህ እንድቀበል እያዘጋጀኝ ነበር... በመለኮታዊ መገለጥ፣ ምክንያትና ማሳያ ከፍጹም ማጠቃለያ ላይ ደረሰሁ። በግንዛቤው ውስጥ የእውነት መገለጥ የመጣልኝ ቀስ በቀስ መለኮታዊ በሆነ መንገድ ነው» ብለዋል።

ኤዲ መጽሐፍ ቅዱስን በመመሪያነት የሚጠቀሙ መሆናቸውን ቢናገሩም፤ «የመጽሐፍ ቅዱስ ዘገባ... ለደኅንነታችን ከአውሮፓና ከእስያ ታሪክ የበለጠ ጠቀሜታ የለውም» ሲሉ ጽፈዋል። ክርስቲያን ሳይንስ ከመጽሐፍ ቅዱስ የሚታረን ሲሆን፣ ሜሪ ስለዚሁ ግኝታቸው የሚከተለውን ጽፈዋል።

«... ለዚህ ዘመን የእውነት ድምፅ ነው።»

«... በሰዎች መላምት ያልተበረዘ የመገለጥ እውነት... »

«የትኛውም ሰብአዊ ብዕርም ሆነ አንደበት በዚህ 'Science & Health' ውስጥ ያለውን እውነት አላስተማረኝም። የትኛውም ብዕር ወይም አንደበት ሊያስወግደው አይችልም... »

ለወ/ሮ ኤዲ አምላክ ማለት፤ «መለኮታዊ መርህ፣ ሕይወት፣ እውነት፣ ፍቅር፣ ነፍስ፣ መንፈስ፣ አእምሮ» ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ግን መርህ ሳይሆን አካል ያለው ዘላለማዊ አምላክ ነው።

ክርስቲያን ሳይንስ «ከፋት መሠረት የሌለው ውሸት» እንደሆነ ስለሚያስተምር፣ የኢየሱስ ክርስቶስ ለኃጢአት መሞት ትርጉም አይሰጣቸውም። ለዚህም ነው የሚከተለውን ዓይነት ዘግናኝ አባባል የሚጠቀሙት፤

«ቁሳዊው የኢየሱስ ደም በተረገመው እንጩት ላይ በፈሰሰ ጊዜ በደም ሥርቶ ውስጥ ይፈሰ ከነበረበት ጊዜ የላቀ ተግባር አላከናወነም።»

መጽሐፍ ቅዱስ ግን «ዓለምም በሞላው በክፉው እንደተያዘ እናውቃለን» ሲል የክፋትን መኖር ያረጋግጣል /1ኛ ዮሐ. 5:19/። ክርስቶስ በመስቀል ላይ ባይሞት የሰው ልጅ ደኅንነት ሊያገኝ አይችልም ነበር /ዕብ. 9:22/። (Handbook of Today's Religions).

የኒቲ

የዚህ ፍልስፍና ቀማሪዎች ቻርልስ ሚርትል የተባሉት ባልና ሚስት ናቸው። የሚርትል ቤተሰቦች የሳንባ ነቀርሳ ያለባቸው ሲሆኑ፤ እርሳቸውም በዚሁ በሽታ ይሠቃዩ ነበር። የወባ በሽታም ስለነበረባቸው፤ ይከተራቸው የስድስት ወራት ዕድሜ ብቻ እንደቀራቸው ነገሯቸው።

በ1886 ባልና ሚስቱ ሕይወታቸውን የሚለውጥ ስብከት ሰሙ። ሰባኪው ኢ. ቢ. ዊክስ በዚያን ምሽት ለሕዝቡ፤ «እኔ የእግዚአብሔር ልጅ ነኝና በሽታን አልወርስም» ብለው ተናገሩ። ሚርትል ይህንኑ አባባል አምነው እየደጋገሙ ይሉት ጀመር። የኋላ ላይም ተፈወሱ።

ቻርልስ መጀመሪያ የሚስታቸውን አዲስ ቴክኒክ ለመቀበል ባለመፈለጋቸው ከሌሎች ሃይማኖቶች ውስጥ ጨምረውት ይመራሙሩ ጀመር። ሳይንስና ምሥራቃዊ ሃይማኖቶችን /ሂንዱዝምና ቡድኒዝምን ጨምረው/ የሚስታቸውን የተመስጦ ቴክኒክ ለመሞከር ፈቃደኛ ሆኑ። በተከታታይ ቴክኒኩን ሲከታተሉ ሽባ እግራቸው ተፈወሰ። ይህም ከሚስታቸው ጋር በመተባበር «የክርስትና አንድነት» (Unity School of Christianity) የተባለ አዲስ ሃይማኖት እንዲቀምሩ አደረጋቸው።

ከክርስቲያን ሳይንስ፤ ከአዲስ አሳብና ከምሥራቃዊ ሃይማኖቶች ያለባሰቡትን የአንድነት ሃይማኖት ጥንዶቹ መጀመሪያ ለሚዞር ነዋሪዎች፤ ቀጥሎም ለዓለም ሕዝብ አቅርበዋል። የክርስቲያን ሳይንስ መሥራች የነበሩት ሜሪ ቤከር ከሚያሳድሩባቸው ጫና የተነሣ እነ ፊልሞር የክርስቲያን ሳይንስ ቃላት ከመጠቀም ታቅበዋል። ይኸው እንቅስቃሴ «ዘመናዊ አስተሳሰብ» (Modern Thought - 1889)፤ «ክርስቲያን ሳይንስ» (Christian Science Thought - 1890)፤ «አሳብ» (Thought - 1891)፤ በመጨረሻም በ1895 «አንድነት» (Unity) እየተባለ ሲጠራ ኖሯል።

የኒቲ እምነቶችና የእምነት ዘይቤዎች አላስፈላጊዎች መሆናቸውን ያስተምራል። ዋናው የዩኒቲ ዘይቤ የሚሠራ መሆኑ ነው ባዮች ናቸው። የዩኒቲ አባላት የሚከተለውን የእምነት አንቀጽ ይደጋግማሉ!

«በዚህ ዩኒቲ በሚያምንበት ጊዜያዊ አሳብ እንደማንታሰር እናለጠነቅቃለን። ነገ በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ አሳባችንን ለመቀየር እንችላለን። ይህንንም ካደረግን ነጻ ስሜት ሊሰማን ይገባል።»

መጽሐፍ ቅዱስ ግን የእምነትንና በእምነት የመጽናትን አስፈላጊነት አጽንኦት ሰጥቶ ያስተምራል።

እንደ ማናቸውም የኖስቲሲዝም ዘርፎች፣ ዩኒት መንፈስን ከሥጋ /ቁሳዊ ከሆነ ነገር/ ይነጥላል። ለዚህ ፍልስፍና እግዚአብሔር አካላዊ ማንነት የሌለው ሲሆን፣ ዋና ዓላማቸውም በእርሱ አማካኝነት ወደ አንድነት መድረስ ነው። /እንደ ክርስቲያን ሳይንስ ሁሉ/ ኢየሱስ ክርስቶስን ለሁለት በመከፈል፣ ኢየሱስ ተራ ሰው ሲሆን፣ ክርስቶስ ደግሞ መለኮታዊ ተጽዕኖ እንዳለው ያስተምራል።

«መጽሐፍ ቅዱስ እግዚአብሔር ዓለምን ስለወደደ አንድያ ልጁን ሰጠ ይላል። እዚህ ጋ ግን መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረው ስለ ናዝሬቱ ኢየሱስ ማለትም ውጫዊ ሰው አይደለም። የሚናገረው የኢየሱስ መንፈሳዊ ማንነት ስለሆነው ክርስቶስ ነው። እርሱንም በመንገዶቹ ሁሉ በመቀበል ወደ ውጫዊ ማንነቱ አምጥቷል። ይህም የሰውነቱ ሥጋ ከፍ እስኪል፣ እስኪነጻ፣ መንፈሳዊ እስኪሆንና እስኪቢኻ ድረስ ነው። በዚህ ዓይነት ኢየሱስ ክርስቶስ፣ ሥጋ የሆነ ቃል ለመባል በቅቷል። እኛም ይህን ፍጹም ሁኔታ በመከተል እርሱን ልንመስል ይገባል። ምክንያቱም በእያንዳንዳችን ውስጥ አንድያ ልጅ የሆነ ክርስቶስ ስላለ ነው። ኢየሱስ ክርስቶስ ተከታዮቹን እንዳዘዘው፣ በውስጣችን ያለውንና የሁሉም ፍጹምነትና እውነተኛ ማንነት የሆነውን ክርስቶስን ልናወጣው እንችላለን።»

ይህም ኢየሱስ እርሱ ክርስቶስ እንደሆነ ከሚያስተምረው የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ውጭ ያደርገዋል /1ኛ ዮሐ. 5:1/።

«ክርስቶስ አይደለም ብሎ ኢየሱስን ከሚክድ በቀር ውሸተኛው ማን ነው?» /1ኛ ዮሐ. 2:22/።

ዩኒት ከመንፈሳዊ ነገሮች ይልቅ በምድራዊና ቁሳዊ ጉዳዮች ላይ ያተኩራል።

በዩኒት የእምነት መግለጫ ውስጥ መጽሐፍ ቅዱስ፣ «መለኮታዊ እውነትን የተረዱት ሰዎች ምስክርነት ሲሆን፣ ጽሑፋቸው የመጨረሻ እውነት ተደርጎ መወሰድ የለበትም» /ኦንቀጽ 27/። ይህ ደግሞ የእግዚአብሔር ነቢያት በመንፈስ ቅዱስ ምሪት እንደጻፉት የሚናገረውን የመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ላለመቀበል የተወሰደ እርምጃ መሆኑ ግልጽ ነው።

ይህ ፍልስፍና ኃጢአት፣ በሽታ ወይም ሞት እንደሌለ ስለሚያስተምር የክርስቶስ የመስቀል ላይ ሞት አያስፈልግም ባይ ነው።

የሰው ነፍስ ከሞት በኋላ ሌላ አካል ለብሶ እንደሚከሰት (reincarnation) የእምነቱ ተከታዮች አበክረው ይናገራሉ።

ቁሳዊ ብልጽግና በዩኒት ከፍተኛ ስፍራ ያለው ሲሆን፣ ቻርልስ ፊልሞር መዝሙር 23ን እንደሚከተለው አሳብተው ጽፈዋል።

«እግዚአብሔር የገንዘብ ባንክ ነው፤ መልካም የገንዘብ ምንጭ አለኝ።

ሁልጊዜም በማይጠፋ መትረፍረፍ ውስጥ ያሳርፈኛል።

የሣጥኑን ቁልፍ ይሰጠኛል።

እምነቴን በሀብት ውስጥ ያከማቻል።

ስለ ሰው በብልጽግና መንገድ መራች።

በብድር ሸለቆ መካከል ብሄድ እንኳ አንተ ከአኔ ጋር ነህና ከፋን አልፈራም።
ወርቅህና ብርህ ያድኑኛል።

በገንዘብ ሰብሳቢው ፊት መንገድን አዘጋጅህልኝ።

የርሳዬን በገንዘብ ሞላህልኝ፤ መጠኑ በዝቶ የተረፈ ነው።

መልካምነትና ሀብት በሕይወቴ ዘመን ሁሉ ይከተሉኛል። ለዘላለም
በእግዚአብሔር ስም ቢዝነስ እሠራለሁ።» (Handbook of Today's Religions)

ቲዎሶፊ

ቀጥተኛ ፍችው «የእግዚአብሔር ጥበብ» ግለት ሲሆን፤ በ1875 ዓ.ም. በሄለና ብላትቤትስኪ ተፈለሰ። የዚህ ፍልስፍና ተከታዮች የእግዚአብሔር ጥበብ በሃይማኖቶች ሁሉ ውስጥ እንዳለ ያምናሉ። በሃይማኖቶች ሁሉ ውስጥ እውነት ስለሚገኝ፤ አንድ የቲዎሶፊ ተከታይ ያሻውን ሃይማኖት ሊከተል ይችላል። ይሁንና፤ ይኸው አመለካከት ወይዘሮ ብላትቤትስኪ በክርስትና ላይ ያላቸውን ጥላቻ ከመግለጽ እንዲታቀቡ አላስቻላቸውም።

«በተለይ በዘመናችን ይህ ስም [ክርስትና] እልህ በሚያስጨርስ ሁኔታ ከግልጋሎት ላይ ስለዋለ፤ ክርስትና የትዕቢተኞች... የሀብትና ሥልጣን ፈላጊዎች... ሃይማኖት ሆኗል።»

ቲዎሶፊዎች፡ «አካላዊ ህልውና ያለውን አምላክ አንቀበልም... የሁሉም ሥር፤ የሁሉም ምንጭና በታላቁ የኑባሬ ዑደት ፍጻሜ ላይ የሁሉም መከማቻ በሚሆነው አጽናፈ-አቀፋዊ መለኮታዊ መርህ እናምናለን» ሊሉ ጽፈዋል። ይህ ራሱን በአህዱ-ሥሉስነት የገለጸው የመጽሐፍ ቅዱስ አምላክ እንዳልሆነ ደግሞ ቃሉን ለሚያውቅ ክርስቲያን ግልጽ ነው።

በዚህ ሃይማኖታዊ ፍልስፍና ሰው ሰባት አካላት እንዳሉት ይታመናል። እነዚህም፡ 1. ሥጋ፤ 2. ኃይል፤ 3. የከዋክብት አካል፤ 4. የእንስሳት ነፍስ፤ 5. የሰው ነፍስ፤ 6. መንፈሳዊ ነፍስና 7. መንፈስ ናቸው።

በተጨማሪም ሰው ከእግዚአብሔር ጋር እኩል እንደሆነ ያስተምራሉ። «ምክንያቱም አንተ የምትፈቅደው እግዚአብሔር የፈቀደውን ብቻ ነው። ነገር ግን በውስጥህ ያለውን አምላክ ለማግኘት ወደ ውጥህ ልትቆፍርና ድምፁን ማለትም ያንተን ድምፅ ልትሰማ ይገባል።» ኢየሱስ ክርስቶስ በሰዎች ሁሉ ውስጥ የሚገኝ መርህ መሆኑንም ያስተምራሉ።

ቲዎሶፊስቶች የክርስቶስን የመስቀል ላይ ሞት ስለማይቀበሉ፤ የኃጢአትን ይቅርታ ለማግኘት ተደጋጋሚ ልደትን (reincarnation) በመፍትሔትነት ያቀርባሉ። (Handbook of Today's Religions)

የአሳብ ሥርቆት (Plagiarism)

ከነት ሐገን ከከንየን ጽሑፎች ገልብጦ ሲያበቃ የራሱ አስመልኮ በላቀረባቸው አሳቦች ቀደም ብለን ተነጋግረናል። ይህም ሐገን የከንየንን አሳቦች በመሥረቅ (plagiarism) አግባብነት የጎደለው ተግባር እንደፈጸመ የሚያሳይ ነው። ምንም እንኳን የዚህ ዓይነቶቹ የሥርቆት አሳቦች እጅግ በርካታ ቢሆኑም፣ ለአብነት ያህል የሚከተሉትን አቅርቦንላችኋል።

Kenneth Hagin

The 22nd Psalm gives graphic picture of the crucifixion of Jesus more vivid than of John, Matthew or Mark who witnessed it.

He utters the strange words "But thou art holy." What does that mean? He is becoming sin.... His parched lips cry, "I am a worm and no man." He is spiritually dead the worm. Jesus died of a ruptured heart. When it happened, blood from all parts of His body poured through the rent into the sack which holds the heart. As the body cooled, the red corpuscles coagulated and rose to the top, the white serum settled to the bottom. When that Roman spear pierced the sack, water poured out first, then the coagulated blood oozed out, rolling down his side onto the ground. John bore witness of it. ("Christ Our Substitute," The Word of Faith (Mar., 1975, pp. 1, 4, 5, 7).

What does Identification mean?

It means our complete union with

E. W. Kenyon

The twenty-second Psalm gives a graphic picture of the crucifixion of Jesus. It is more vivid than of John, Matthew or Mark who witnessed it.

He says the strongest words, "But thou art holy." What does mean? He is becoming sin. Can you hear those parched lips cry, "I am a worm and no man"? He is spiritually dead. The worm. Jesus had died of ruptured heart. When that happened blood from all parts of the body poured in through the rent, into the sack that holds the heart. Then as the body cooled, the red corpuscles coagulated blood oozed out, rolled down His side onto the ground, and John bore witness of it. (What Happened from the Cross to the Throne (Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969), 44-45).

At once you ask, "What does identification mean?"

Christ.

This gives us the key which unlocks the great teaching of identification. Christ became one with us in sin that we might become one with him in righteousness. He became as we were to the end that we might become as he is now. He died to make us live. He became weak to make us strong. He suffered shame to give us glory. He went to hell to take us to heaven.

He was condemned to justify us. He was made sick that healing might be ours. (The Resurrection! What gives Us... "The Word of Faith Apr., 1977, p. 5).

Here is the picture of Christ. In awful combat with the hosts of darkness. It gives us a glimpse of the tremendous victory He won before He rose from the dead. The margin of King James reads, "He put off from himself the principalities and the powers." It is quite obvious and evident that the whole demon host, when they had Jesus in their power intended to swamp him, to overwhelm him, and to hold Him in fearful bondage. But the cry came from the throne of God that Jesus had met the demands of justice, that the sin problem had been settled, that man's

It means our complete union with him in his substitutionary sacrifice. This gives us the key that unlocks the great teaching of identification. Christ became one with us in sin, that we might become one with him in righteousness. He became as we were to the end that we might become as he is now ... He died to make us live ... He became weak to make us strong. He suffered shame to give us glory. He went to hell to take us to heaven.

He was condemned to justify us. He was made sick that healing might be ours. (Identification: A Romance in redemption (Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1968), 6, 7).

The picture here is of Christ... in awful combat with the hosts of darkness. It gives us a glimpse of the tremendous battle and victory that Jesus won before he rose from the dead. The margin reads, "Having put off from Himself the principalities and powers." It is evident that the whole demon host, when they saw Jesus in their power simply intended to swamp Him in fearful bondage until the cry came forth from the throne of God that Jesus had met the demands of justice; that the sin problem was

redemption was a fact. And when that cry reached the dark region, Jesus arose and threw back the host of demons and met Satan in awful combat.

God has made this investment for the Church. He has made this deposit on which the Church has the right to draw for her every need. Oh that our eyes would open, that our souls dare to rise in the realm of the omnipotent where that name would mean to us all that God the Father intended it to mean! In one sense, this is practically an unexplored table land in Christian experience. ("The Name of Jesus: The More Excellent Name," *The Word of Faith*; Apr., 1976], pp. 4-6).

God's method of physical healing is spiritual. It is not mental as Christian Science, Unity and other metaphysical teachers claim. Neither is it physical as the medical world teaches. When man heals, he must do it either through the mind or through the physical body. When God heals He heals through the human spirit, for God is a Spirit. Life's greatest forces are spiritual forces... Love and hate, faith and fear, joy and peace, are all of the spirit ("Spirit, Soul, & Body; part three: God heals through the

settled and the man's redemption was a fact. When this cry reached the dark regions, Jesus rose and hurled back the hosts of darkness, and met Satan in awful combat.

God has made this investment for the benefit of the Church: He has made this deposit on which the Church has a right to draw for her every need. Oh, that our eyes were open; that our souls would dare rise into the realm of Omnipotence where the name would mean to us all that the Father has invested in it.... This is practically unexplored tableland in Christian experience. (*The Wonderful Name of Jesus*, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1927], 8, 9, 11).

You must have seen as you have studied this book that healing is spiritual. It is not mental as Christian Science and Unity and other metaphysical teachers claim. Neither is it physical as the medical world teaches. When man heals, he must do it either through the mind... or he does it through the physical body... when God heals He heals through the spirit. We can understand that the greatest forces in life are spiritual forces. Love and

spirit of man." Word of Faith, Apr., 1977, p. 5).

The fact that there is enmity between Satan and the woman is seen through woman's history ... she has been bought and sold as common chattel. Only where Christianity has reached the heart of the country woman has been elevated to the brute creation. Woman seed is Christ. Christ was hunted from his babyhood by Satan's seed until this day, the Church has been the subject of the bitterest persecution and enmity of the world. "and it ... shall bruise thy head"(the head of Stan. In oriental languages "bruising the head" means breaking the lordship of a ruler. "The heel" is the Church in its earth walk ... The long ages of persecution of the Church by the seed of Satan are merely a matter of history. ("Incarnation," Word of Faith, Dec., 1978], p. 4).

Here in Genesis, God refused to destroy Sodom and Gomorra until He

hate, fear and faith, joy and grief, are all of the spirit (Jesus the Healer, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1940, p. 90).

That is, there will be enmity between Satan and woman. This is proved by woman's history. She has been bought and sold as common chattel. Only the Christianity has reached the hearts of a country has woman ever received any treatment that would lift her above the brute creation ... and woman's seed is Christ. Christ was hunted from his babyhood by Satan's seed until finally they nailed him on the cross; and the resurrection of Jesus until this day, the Church has been the subject of the bitterest persecution and enmity of the world. "He shall bruise the head" - that is, the head of Satan. In all Oriental languages the term "bruise the head" means breaking the lordship of the ruler. "The heel" is the Church in its earth walk. The long ages of the persecution of the Church by the seed of Satan are a matter of history. (The Bible in the Light of Our Redemption, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969, p. 58).

... in Gen. 18 when God refused to destroy Sodom and Gomorra

had talked it over with Abraham, His blood covenant friend. Abraham's prayer is one of the most suggestive and illuminative prayers of the Old Testament. Abraham was taking his place in the covenant, received rights and privileges which we very little understand. The covenant Abraham had just solemnized with Jehovah gave him a legal standing with God ... We hear him speaking so plainly..."shall not the judge of all the earth do right?" All through the Old Testament we find men who understood and took their place in the covenant. Joshua could open the Jordan. He could command the sun, moon and stars to stand still in the heavens. Elija could bring fire out of heaven to consume the altar as well as the sacrifice.

David's mighty men were utterly shielded from death in time of war as long as they remembered the covenant. (Plead Your Case, Tulsa: Faith Library, 1979, pp. 4-9; cf. pp. 23-32.)

Man is a spirit who possesses a soul and lives in a body...He is in the same class with God ... We know that God is a Spirit. And yet [He] took upon himself a man's body ... He is in the same class with God. We know that God is a Spirit. And yet [He] took upon Himself a man's body....When God took upon Himself human form, He was no less God than when He didn't have a body.

until He talked it over with His blood covenant friend, Abraham. Abraham's prayer ... is one of the most illuminative and suggestive prayers in the Old Covenant ... Abraham was taking his place in the covenant. Abraham had through the covenant received rights and privileges that we little understand. The covenant that Abraham had just solemnized gave him a legal standing with God. We hear him speak so plainly, "shall not the judge of all the earth do right?" All through the Old Covenant we find men who understood and took their place in the covenant. Joshua could open the Jordan. He could command the sun, moon and stars to stand still in the heavens. Elija could bring fire out of heaven to consume the offerings as well as the altar.

David's mighty men were utterly shielded from death in their wars. They became supermen as long as they remembered the covenant. (The Two Kinds of Faith, Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969, pp. 76-84.)

Man is a spirit being, he has a soul and he lives... in a body ... He is in the same class with God ... We know that God is a Spirit. And yet [He] took a body. upon himself a man's body.... He is in the same class as God. We know that God is a spirit and He became a man and took on a man's body...He was no less God than He was before He took

Man, at a physical death, leaves his body. Yet he is no less man than he was when he had his body. (Man of Three Dimensions, Tulsa: Faith Library, 1973).)

the physical body ... Man, at death, leaves his physical and is no less man than when had his ... body. (The Hidden Man[Settle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1970], p. 40; Two Kinds of Faith, p.3).

የግርጌ ማስታወሻ

1. The Apostle, a tract about Dr. Oyedepo and his ministry.
2. The Apostle
3. An Interview with Winners' Chapel pastor, Girma Assefa
4. The Apostle
5. Interview
6. The Apostle
7. Interview
8. Interview
9. Interview
10. Interview
11. Breakthrough tapes, Fundamental Issues for Financial Additions, Rev. Tunji Adeyinka.
12. Winners' Digest, 21st September, 1997.

2

1. Tom Carter, Religion Without Hope: Kenneth Hagin's Ministry doesn't Need the Spotlight, p. 5.
2. Charles Capps, taped correspondence, Feb. 17, 1982.
3. Gordon Fee, Some Reflections on Current Disease, pp. 12-16.
4. D.R., McConnell, A Different Gospel, p. 79.
5. Steven Lawson, Faith Preacher Hobart Freeman Dies, Charisma (Feb. 1985), p. 110.
6. Phone interview with Joseph Flower, general secretary to the Assemblies of God, Springfield, Mo., March 17, 1986.
7. Vinson Synan, Faith Formula Fuels Charismatic Controversy, Christianity Today 24 (Dec. 12, 1980), pp. 65-66.
8. Jimmy Swaggart, The Balanced Faith Life, pp. 3-4.
9. Swaggart, The Balanced Faith Life, part 2, p.11.

10. Swaggart, pp. 43-44.
10. Code of Ethics, The Network, p.7.
11. McConnell, A Different Gospel
12. McConnell, A Different Gospel
13. McConnell, A Different Gospel
14. McConnell, A Different Gospel
15. McConnell, A Different Gospel

3

1. Kenneth, Copeland, tape entitled, "How to Receive Revealed Knowledge."
2. Kenneth, Hagin, How to be led by the Spirit of God, (translated into Amharic by Aysheshuhim Mekonin as 'የመንፈስ ቅዱስ ምሪት', p. 12.)
3. Word of Faith, January 1996, p.
4. Kenyon, Jesus the Healer, p.17; cf., Kenneth Hagin, Seven Things You Should Know About Divine Healing, pp. 13-15.
5. Kenyon, Hidden Man, p.47.
6. Kenyon, What Happened, p.47; cf., Hagin, Christ our Substitute, pp. 1,4.
7. Fredric K.C. Price, Ever Increasing Faith Messenger.
8. Personal letter from Kenneth Copeland.
9. Kenneth, Hagin, The name of Jesus, pp. 35-36
10. Eddy, Science and Health, p.30.
11. Hagin, The Name of Jesus, p.32.
12. Copeland, What Happened from the Cross to the Throne(Tape).
13. Kenyon, What Happened, p. 12.
14. Kenyon, Identification, pp. 6,7; cf., Hagin, The Resurrection: What it gives Us, p.5.
15. Kenyon, Hidden Man, p.26
16. Kenneth Hagin, Zoe: The God-Kind of Life, p. 42.
17. Hagin, Walking in The Light of Life.
18. Hagin, Walking in The Light of Life.
19. Hagin, The Virgin Birth, p.8.

20. Hagin, Zoe, p.41.
21. Hagin, The Name of Jesus, p. 105.
22. Hagin, p. 20.
23. Michael, Burno, Christianity in Power.
24. Unpublished Paper (Amharic), p. 9
25. John Avanzini & Morris Cerullo, The Endtime Manifestation of the Sons of God, audiotape.
26. Morris, Cerullo, The Endtime Manifestation of the Sons of God, audiotape.
27. Trine, In Tune, p. 21.
28. Erickson, Christian Theology, p. 520.
29. Erickson, p. 521
30. Erickson, p. 522
31. Erickson, p. 522
32. Erickson, p. 522
33. William Newton Clarke, An Outline of Christian Theology, Newyork: Scribner, 1901, pp. 150-151.
34. Erickson, p. 524
35. Encyclopedia Britanica, vol. 12, pp. 10-36.
- 36.. Kenneth, Hagin, How to be Led by the Spirit of God, (*translated into Amharic p. 55*)¹¹
37. McConnell, A Different Gospel.
38. Erickson, Christian Theology.
39. Wayne, Grudem, Tyndale New Testament Commentaries: 1 Peter, (London: Inter-Varsity Press, 1995)
40. Grudem
41. Grudem

1. Hagin, How to Write Your Own Ticket with God, pp. 5, 20, 21.
2. ኪነት ሐገን፡ "አምነት ግለት" (ትርጉም)፤ (አዲስ አበባ፡ ኤልቫዳይ ኮይናንያ ቤተክርስቲያን፡ 1989፤) ገጽ 32።

3. Hagin, "The Law of Faith," Word of Faith (Nov., 1974).
4. Hagin, Having Faith in Your Faith, pp. 3-4.
5. Frederick K.C. Price, How Faith Works, pp. 110-111.
6. Hagin, The Name of Jesus, p. 16.
7. እምነት ግለት፡ ገጽ 13
8. እምነት ግለት፡ ገጽ 17
9. ያልታተመ የእግርኛ ጽሑፍ፡ ገጽ 6
10. Milard, Erickson, Christian Theology, (Michigan: Baker Book House, 1992,) pp. 938-939
11. Trevor, Building on Firm Foundations, Vol. p. 43)
12. Erickson, p. 941.

5

1. Kenneth Hagin, Healing Belongs to Us, pp. 16-17.
2. Kenyon, Identification, p. 15.
3. Kenyon, Jesus the Healer, p. 81.
4. Hagin, "Looking at the Unseen," word of Faith (June 1974), p. 2.
5. Trine, In Tune, p. 112.
6. Ibid., p. 25.
7. Kenyon, Jesus the Healer, p. 44.
8. Ibid., p. 67.
9. Trine, In Tune, p. 65.
10. Kenyon, Power of Positive Confession, p. 119.
11. Ibid., p. 80.
12. Trine, In Tune, p. 66.
13. ኪነት ሐገን (ትርጉም ፀሐይ ታደሰ)፡ እምነት እንዴት በሥራ ላይ እንደሚለቀቅ፡ ገጽ 15
14. እምነት እንዴት በሥራ ላይ እንደሚለቀቅ፡ ገጽ 33
15. Kenyon, Jesus the Healer, p. 26.
16. Kenneth Hagin, The Real Faith, p. 13.
17. Kenyon, Hidden Man, p. 107.

18. Hagin, Real Faith, pp. 19-20.
19. Price, Faith, Foolishness, or Presumption? pp. 76-77.
- 20.. ከግድ ብርሃን የእግርኛ መዝገበ ታላት
21. Eddy, Science & Health, p. 495.
22. Ibid., 417.
23. Ibid., 412.
24. Ibid., 420.
25. Kenneth Hagin, God's Medicine, pp. 17-18. Kenneth Copeland, The Laws of Prosperity, p. 22.
26. Frederick Price, Is Healing for All? p. 113.
27. Price, How Faith Works, pp. 92-93.
28. Kenyon, Jesus the Healer, p. 65.
29. Hagin, "Healing: The Fathers Provision," Word of Faith, p. 9.
30. Price, Is Healing for All? p. 104.
31. Fred Price, Ever Increasing Faith messenger, p. 3.
32. Ibid.
- 33.. Fredrick Price
34. Philip, Yancey, Disappointment With God, (Michigan: Zondervan Publishing House, 1992,) pp. 38-39
35. Tim Fellows (translated in to Amharic by Getu Gizaw,) The Holy Spirit
36. Ibid
37. Ibid
38. Ibid
39. Ibid

6

1. Understanding Your God-given Authority, Word of Faith, April 1997, p. 5.
2. የእስናፊዎች መና፡ ገዳር 21/1999
3. Winners Digest, July 1997.
4. የእስናፊዎች መና፡ መስከረም 4፡ 1989

5. Stephen Strang, "a Pastor Dares to Face Apartheid," Charisma(June 1988), 63-66.
6. William W. Menzies, "Will Christians go Cultic?" Christianity Today(Mar. 3, 1989), pp. 59-60.
7. Jerry Horner, "Faith teaches Under Siege," Charisma & Christian Life(Feb., 1989), p.38.
8. McConnell, "Letters to the Editor," (Jan./Feb., 1992), p. 13
9. William DeArteaga, Quenching the Spirit, p. 293.
10. Ibid., pp. 228-229
11. Ibid., p. 212
12. ኪነት፡ ሐገገ (ትርጉም ፀሐይ ታደሰ፡ እምነት እንዴት በሥራ ላይ እንደግለሰቅ፡ ገጽ 16
13. Michael, Burno, Christianity in Power, p. 38
14. William DeArteaga, Quenching the Spirit, p. 200
15. Ibid., 227
16. Ibid., 211
17. John, Stott, A Commentary on the Letters of John
18. Peter, Bachlor, People in Rural Development, Ch. 10

7

1. Hagin, Jr., "Trend toward the Faith Movement," p.67.
2. Fred Price, taped correspondence, Inglewood, Calif., Feb. 18, 1982.
3. John Osteen, taped phone interview, Pastor of Lakewood Outreach center, Houston, Tex., Feb. 24, 1982.
4. Ruth Kenyon Houseworth, taped phone interview, Lynwood, Wash., Feb. 19, 1982.
5. John Kennington, "E. W. Kenyon and the Metaphysics of Christian Science," unpublished written statement, Portland, Ore., July 8, 1986.
6. Ibid.
7. Kenneth Hagin, The Name of Jesus(Tulsa: Faith Library, 1981), preface.
8. Hagin, The Name of Jesus, preface.

1. E. W. Kenyon, identification(Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1968), p. 68.
2. E. W. Kenyon, "False Voices," Reality 5 (8, 1908) [n.p.]
3. E. W. Kenyon, The Bible in the Light of our Redemption (Seattle: Kenyon's Gospel Publishing Society, 1969) PP. 262-3.
4. Kennington, "E. W. Kenyon & The Metaphysical of Christian Science."
5. Baxter, taped correspondence.

1. Kenneth Hagin, I Believe in Visions(Old Tappan, N.J.: Fleming H. Revell, 1972), p.32.
2. Hagin, I Believe, P. 26.
3. Ibid., pp. 27-28.
4. Hagin's "terminal" illness is, presumably, related to his heart defect.
5. Kenneth Hagin, Why do People Fall under the Power?(Tulsa: Faith Library, 1980), pp. 9-10.
6. Kenneth Hagin, Plead Your Case[Tulsa: Faith Library, 1979], pp. 16-18.
7. Hagin, Understanding, pp. 58-58.
8. Ibid., pp. 52-53.
9. Ibid., p. 65.
10. Hagin, I Believe, pp. 45-51.
11. Hagin, Holiness is Profitable, (Tulsa: Faith library, 1982), pp. 15-16.
12. Hagin, I Believe, pp. 93-97.
13. Hagin, How You Can Be Led by the Spirit of God(Tulsa: Faith Library, 1978), pp. 29-30.
- 14 Ibid., pp. 32-33.
15. Ibid., p. 33.
16. Hagin, Understanding Our Confession(Tulsa: Faith Library, 1979), p. 23.
17. Hagin, I Believe, p. 81.
18. Hagin, The Believer's Authority, pp. 30-31.

19. Hagin, *Why Do People Fall*, pp. 11-12.
20. Hagin, *The Ministry of a Prophet*, p. 19.
21. Hagin, *I Believe*, pp. 114-115.
22. *Ibid.*, p. 115.
23. Hagin, *God Called Me to the Ministry of a prophet*, p. 9.
24. Hagin, *Personal Correspondence to H. Robert Cowles*, Feb. 28, 1984.
25. Simmons, "Mimicking Macmillan," p.

10

1. Kenyon, *Two Kinds of Knowledge*, p.25.
2. *Ibid.*, p.19.
3. Dresser, *Quimby Manuscripts*, p.177.
4. *Ibid.*, pp. 421-422.
5. Mary Baker Eddy, *Science & Health With Key to the Scriptures*, p. 274.
6. *Ibid.*, p.590.
7. *Two Kinds of Knowledge*, p.50.
8. *Ibid.*, p. 18.
9. Kenneth Hagin, *Right & Wrong Thinking*, p. 27.
10. Kenyon, *Jesus the Healer*, p. 26.
11. Kenyon, *Two Kinds of Life*, p. 58.
12. Trine, *In Tune*, p. 53.
13. *Ibid.*, p. 54.
14. Kenyon, *The Hidden Man*, p. 158.
15. Trine, *In Tune*, p. 36.
16. *Constitution & By-Laws*, p. 168.
17. Rudolf Bultman, "Gingko," 1:692-96.